

СЫР ТАБИҒАТЫ

ҚОҒАМДЫҚ - ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ГАЗЕТ

ОБЩЕСТВЕННО - ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

2013 жылдан бастап шығады ● Апта сайын жарық көреді ● E-mail: syr.tabigaty@gmail.com ● www.syrtabigaty.kz

АРАЛ МЕН КАСПИЙ ТЕҢІЗДЕРІНІҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ПРОБЛЕМАСЫН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ДЕҢГЕЙДЕ ШЕШУ ҚАЖЕТ

Арал мен Каспий теңіздерінің экологиялық проблемаларын шешуге халықаралық деңгейде қатысуды күшейту қажет. Бұл туралы елордада өтіп жатқан II Astana Think Tank Forum-2025 халықаралық форумында Сыртқы істер министрінің бірінші орынбасары Ержан Ашықбаев айтты.

- Қазақстан климат жөніндегі жаһандық күн тәртіпке қомақты үлес қосады. Тиімді климаттық саясатқа 2026 жылы Астанада өтетін өңірлік климаттық саммит септігін тигізеді. Ол Орталық Азия елдері арасында стратегияларды үйлестіру және ұжымдық шешімдер әзірлеу үшін платформаға айналады. Сонымен қатар Астана Арал мен Каспий теңіздерінің экологиялық проблемаларын шешу мен суын сақтауға

халықаралық деңгейде қатысуды күшейтуге шақырады, - деді министрдің бірінші орынбасары. Сонымен қатар ол еліміз 2060 жылға қарай көміртегі бейтараптығына қол жеткізуге ниетті екенін айтты.

- Қазақстан бұл мақсатқа сындарлы қарайды. Экономиканы әртараптандыруға, жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды кеңейте отырып, теңгерімді энергетикалық саясатқа баса назар аударады. Ұлттық өсім мен энергетикалық қауіпсіздік үшін өмірлік маңызға ие дәстүрлі энергетикалық секторды да дамыта береміз. Осынау салмақты әрі шынайы стратегия экономикалық тұрақтылықты сақтай отырып, көміртегі бейтараптығына қол жеткізуге мүмкіндік береді, - деді ол.

Айта кетейік, форум барысында Орталық Азия сараптамаларын әлемдік зерттеу қауымдастықтармен біріктіретін платформа іске қосылды.

ҚР Президенті жанындағы Қазақстанның стратегиялық зерттеулер институты ұйымдастырған іс-шараға әлемнің 20 елінен 40-қа жуық шетелдік сарапшы, жетекші «ақыл-ой орталықтарының» басшылары мен зерттеушілері қатысып жатыр. Форум аясында өтетін 9 тақырыптық сессияда әлемдік саясат пен халықаралық қатынастардың негізгі бағыттары талқыланды.

М.Жиенбай, inform.kz
материалдар бойынша,
фото: В.Федюнин/Kazinform.

КАКИЕ МЕРЫ ПРИНИМАЮТ В КАЗАХСТАНЕ ДЛЯ УЛУЧШЕНИЯ ЭКОЛОГИИ?

Обязательная оценка воздействия на окружающую среду - один из ключевых принципов Экологического кодекса страны, передает «24KZ». «Загрязнитель платит и исправляет» - на таком алгоритме строится ответственность за восстановление окружающей среды, если ей нанесли ущерб. Это подразумевает не только увеличение штрафов, но и переход на передовые экологичные технологии. Между тем в крупных мегаполисах главными источниками загрязнения атмосферного воздуха остаются не только промышленные предприятия и ТЭЦ, но и жилой сектор. Велика в этом доля и растущего потока автомобилей на дорогах. Алматы, по данным швейцарского проекта IQAir, оказался на неделе в тройке городов с самым загрязненным воздухом. Ухудшение экологической ситуации местные эксперты связали с гарью от пожара на мусорном полигоне. Потушить возгорание удалось только спустя неделю. От горящего полигона распространяются не только гарь и сажа, токсичные вещества выделяют выброшенные на свалку пластик и резина. Но даже без учета воздействия пожара, Алматы - город не с самым чистым воздухом, отмечают эксперты. Один

из главных источников загрязнения - машины, выпущенные до 1992 года. Кстати, они составляют половину казахстанского автопарка.

Евгений Мухамеджанов, руководитель проекта Eco Network:

- У нас каждый день проезжают 400 тысяч машин, привозят 1 млн человек в Алматы. Из них Евро-0, машины вообще без катализаторов, даже если он есть, то давно не работает, старые, масло подгорает, почему черный дым появляется, а таких 17%. Самое главное, по той статистике и аналитике, которую удалось собрать, они дают 84% всех выбросов автомобилей. Плюс ТЭЦ даёт около 17% из общего объема всех загрязнений. Если эти несколько показателей структурировать, то уже будет огромный вклад в окружающую среду. Но если за перевод ТЭЦ на газ заплатят потребители через тариф, то обновить автомобиль на более экологичную модель - дело добровольное. В Алматы впервые разработали проект правил охраны атмосферного воздуха. К примеру, предусмотрен выкуп старых автомобилей по рыночной стоимости. Кроме того, новый Экологический кодекс обязывает бизнес

переходить на принципы «наилучших доступных технологий».

Мереке Кенесов, и.о. руководителя управления Министерства экологии и природных ресурсов РК:

- Этот процесс направлен на поэтапное снижение негативного воздействия на окружающую среду. Внедрение новых технологий - не только требование, но и стимул для наших предприятий, поскольку тут предусмотрены различные льготы и преференции. В то же время для предприятий, не внедряющих новые стандарты, повышаются ставки платы за вредные выбросы. Год назад «Казгидромет» запустил Карту мониторинга качества воздуха. Информацию для прогноза собирают со 140 экологических постов в 45 населенных пунктах страны. Прогноз загрязнения атмосферного воздуха особенно актуален в преддверии отопительного сезона.

Аружан Муратова, пресс-секретарь РГП «Казгидромет»:

- При подготовке прогноза используются метеорологические условия, такие как штиль, слабый ветер, температурные инверсии и антициклональные процессы, которые способствуют застою загрязняющих веществ в приземном слое атмосферы. Именно совокупность этих факторов лежит в основе прогнозирования неблагоприятных метеоситуаций и возможного ухудшения качества атмосферного воздуха. Ботагоз Базарбаева, корреспондент: - Экологический кодекс предусматривает поэтапный переход промышленных гигантов на «наилучшие доступные технологии». На это дается 10 лет с получения комплексных экологических разрешений. При внедрении новых стандартов предприятия освобождаются от платы за выбросы загрязняющих веществ. Авторы: Ботагоз Базарбаева, Самат Казанбаев.

По материалам www.24.kz,
фото из открытых источников.

12+ №38(516)

қазан
22 октября 2025
october

Сәрсенбі • Среда • Wednesday

**ФОРМУ ЭЛЕКТРОННОГО
РАЗРЕШЕНИЯ НА ВВОЗ
НЕЗАРЕГИСТРИРОВАННЫХ
ЛЕКАРСТВ ОБНОВИЛИ В РК**

ЧИТАЙТЕ НА 3-Й СТРАНИЦЕ

**КАЗАХСТАН
ПРИСОЕДИНИТСЯ
К МЕЖДУНАРОДНОМУ
ПРОТОКОЛУ ПО ВОДЕ
И ЗДОРОВЬЮ**

ЧИТАЙТЕ НА 5-Й СТРАНИЦЕ

**ТРИ НОВЫХ
БИОСФЕРНЫХ РЕЗЕРВАТА
ВОШЛИ В СЕТЬ UNESCO**

ЧИТАЙТЕ НА 8-Й СТРАНИЦЕ

ПРОГНОЗ ПОГОДЫ КЫЗЫЛОРДА	Ср., 22 октября 2025	Чт., 23 октября 2025	Пт., 24 октября 2025	Сб., 25 октября 2025	Вс., 26 октября 2025	Пн., 27 октября 2025	Вт., 28 октября 2025
 Источник: gismeteo.kz	 +21°C Ясно	 +19°C Малооблачно	 +20°C Облачно	 +21°C Малооблачно	 +18°C Облачно	 +19°C Малооблачно	 +18°C Малооблачно
Долгосрочный прогноз погоды является ориентировочным и отражает только характер изменения погоды.	≅ 2 м/с В +3°C 75% влажн. 756 мм рт.ст.	≅ 2 м/с СВ +8°C 63% влажн. 755 мм рт.ст.	≅ 2 м/с С +6°C 62% влажн. 754 мм рт.ст.	≅ 2 м/с С +9°C 67% влажн. 750 мм рт.ст.	≅ 3 м/с С +9°C 71% влажн. 752 мм рт.ст.	≅ 5 м/с В +8°C 65% влажн. 754 мм рт.ст.	≅ 3 м/с В +7°C 54% влажн. 753 мм рт.ст.

АО «ЖАСЫЛ ДАМУ» ПРЕДСТАВИЛО ОТЧЕТ И НОВЫЕ ИНИЦИАТИВЫ НА ЗАСЕДАНИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО СОВЕТА ПРИ ПАРТИИ «АМАНАТ»

В Центральном аппарате партии «АМАНАТ» состоялось заседание Экологического совета под председательством депутата Мажилиса Парламента Республики Казахстан, председателя совета Бауржана Смагулова.

На заседании компания представила результаты работы за 2022-2025 годы, отметив, что деятельность компании последовательно реализует задачи, обозначенные в Предвыборной программе партии «Аманат» - «Вместе с народом!» и выполняет ряд ключевых функций в экологической сфере.

АО «Жасыл даму» выполняет функции национального оператора в сфере регулирования выбросов парниковых газов, обращения с опасными отходами и реализации механизма расширенных обязательств производителей и импортеров.

В рамках регулирования выбросов парниковых газов подтвердили приверженность Парижскому соглашению и вошли в число первых стран, представивших Двухгодичный отчет о транспарентности на климатической конференции ООН. Подготовлен проект Национального плана углеродных квот с целевым снижением на 3,41%. В углеродном кадастре за 2024 год зарегистрировано 529 отчетов, из них 228 - от крупных

эмитентов. Основные выбросы приходятся на электроэнергетику (62%), металлургию (16%) и нефтегазовый сектор (14%). Выпущено свыше 7 млн офсетных единиц, в том числе по 38 проектам ВЭС и СЭС.

АО «Жасыл даму» реализует проекты по ликвидации бесхозяйных опасных отходов: в республиканскую собственность передано 17 объектов, из них 6 уже удалены, 2 реализованы, 2 переданы в местные исполнительные органы, 6 подлежат удалению, 1 - обследованию. На АЗПМ в Актау в 2023 году удалено 121 вид отходов, в 2024 году - 2, в 2025 году ещё 83, таким образом территория АЗПМ полностью очищена от опасных отходов, переданных решением суда в республиканскую собственность. Ведётся работа по передислокации ПХД-отходов в рамках проекта ПРООН/ГЭФ. До 2030 года за счёт утилизационных платежей планируется полное удаление всех опасных отходов, находящихся в республиканской собственности.

За период исполнения функций оператора РОП поступило 1 473,2 млрд тенге утильсбора, в том числе 723,1 млрд тенге от производителей, 531 млрд тенге от импортеров и 219,2 млрд тенге от прежнего оператора. Расходы за 2022-2025 годы составляют 1 549,3 млрд тенге, из которых более 717 млрд тенге возвращено отечественным производителям, 604,6 млрд тенге направлено на поддержку обрабатывающей отрасли, 9,7 млрд тенге на обращение с отходами, 400 млн тенге на экопросвещение. В бюджет перечислено 174,7 млрд тенге, включая 128,9 млрд тенге налогов и 45,8 млрд тенге дивидендов, что в 3 раза больше, чем поступило от прежнего оператора за 6 лет.

В рамках поручения Правительства планируется направить 42,7 млрд тенге на экологические цели: 21 млрд тенге на строительство и модернизацию 45 полигонов ТБО, 11,9 млрд тенге на удаление бесхозяйных отходов советского периода на 7 объектах в 4 регионах, 5 млрд тенге на ликвидацию отходов на Кошкар-Ата, 2,6 млрд тенге на лесомелиорацию осушенного дна Аральского моря и 1,8 млрд тенге на финансирование КазНИИ Каспийского моря.

Утильплатежи эффективно направлены в обрабатывающую отрасль: льготное кредитование помогло приобрести 13 тыс. новых авто, программа лизинга - 1 847 сельхозмашин, на обновление автобусного парка выделено 45 млрд тенге для 1 761 экологичного автобуса. До 2026 года в инфраструктуру ТБО вложат 185 млрд тенге, увеличив мощности сортировки и переработки и создав 5,1 тыс. рабочих мест. Также выделено более 150 млрд тенге на обновление спецтехники, транспорт для госструктур, питомники, системы раннего обнаружения пожаров и модернизацию гидрометслужбы.

В рамках реализации Постановления Правительства по проектам ТБО заявлено 65 проектов на сумму 339,8 млрд тенге, что в 1,8 раза превышает первоначально предусмотренный объем финансирования (185 млрд). АО «Жасыл даму» профинансировал 20 проектов на 87,3 млрд тенге, из них 4 проекта в 2024 году и 16 в 2025 году. Ещё 12 проектов на 23 млрд тенге одобрены АО «ФРП», 13 проектов на 82,2 млрд тенге находятся на экспертизе, а по 20 проектам на 125,6 млрд тенге готовятся документы для второго этапа.

С 5 февраля 2024 года перезапущена программа EcoQolday для поддержки бизнеса по сбору, транспортировке и переработке отходов упаковки и автокомпонентов. На сегодня заключено 74 договора: 46 - по сбору, 18 - по переработке, 10 - полный цикл. В 2024 году переработано 10,3 тыс. тонн отходов, а за январь-август 2025 года уже 19,1 тыс., всего 29,4 тыс. тонн. Выплаты участникам составили 447,3 млн тенге. С запуском мобильного приложения получено 739 заявок на сдачу 2 618 тонн отходов, зарегистрировано 1 725 образователей отходов.

АО «Жасыл даму» активно поддерживает общественные экологические инициативы, участвуя в эстафете «Таза Қазақстан» и акциях «Чистый четверг» и «Дорога в школу». В 9 национальных парках обучено более 120 сотрудников, установлено 109 контейнеров и 13 модульных станций для раздельного сбора, распространено 700 тыс. биоразлагаемых пакетов и снято 9 видеороликов. В 2026 году работа охватит ещё 5 парков. В школах Астаны и Жезказгана установлено 3 285 контейнеров и проведены занятия по экокультуре; программа расширится на 15 областных центров. Компания поддерживает фестиваль OrtaFest, экоярмарки Дармарка и является партнёром EcoSummer 2025 с мобильным приложением EcoQolday для участия в экологических конкурсах.

По материалам Министерства экологии и природных ресурсов Республики Казахстан, www.gov.kz, фото: www.gov.kz.

АТМОСФЕРАЛЫҚ АУА САПАСЫНА ЖҮРГІЗІЛГЕН МОНИТОРИНГ НӘТИЖЕЛЕРІ

Жалағаш аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау Басқармасымен 2025 жылдың 9 айында Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 13 қарашадағы № ҚР ДСМ-193/2020 бұйрығымен бекітілген «Санитариялық-эпидемиологиялық мониторингті жүргізу қағидалары талабы»- на сай елді

мекендердегі атмосфералық ауаның жай күйіне мемлекеттік тапсырыс негізіндегі бекітілген кестеге сәйкес ҚР ДСМ СЭБК«ҮСО» ШЖҚ РМК Қызылорда облысы бойынша филиалының Жалағаш аудандық бөлімшесімен кент орталығындағы автотранспорт көп шоғырланатын орындардың ауасына мониторинг жүргізілді.

Газоанализатор универсальный «ГАНК-4» құрылғысымен атмосфералық ауадан 12 ингредиентке (метан, пропан, бензол, күкірттің қос тотығы, күкіртті сутегі, көміртегінің қос тотығы, қорғасын, азот тотығы, күйер (сажа), шаң, бензин, дизель отыны) зерттеуге 5 нүктеден 180 сынама алынып, зерттеу нәтижесіне талдау жасалып, қорытындысымен Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2022 жылғы 2 тамыздағы № ҚР ДСМ-70 бұйрығымен бекітілген «Қалалық және ауылдық елді мекендердегі, өнеркәсіптік ұйымдар аумақтарындағы атмосфералық ауаның гигиеналық нормативтерін бекіту туралы» нормативке сәйкессіздік анықталған жоқ.

Г.АЙМБЕТОВА,
Жалағаш аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау Басқармасының басшысы.

С.МУСАЕВА,
Жалағаш аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау Басқармасының жетекші маманы.

ашық көздерден алынған фотосурет.

ВСТРЕЧА С ЯПОНСКОЙ ДЕЛЕГАЦИЕЙ

Вице-министр экологии и природных ресурсов Республики Казахстан М.Ошурбаев провел встречу с японской делегацией во главе с руководителем управления России, стран Центральной Азии и Кавказа Департамента торговой политики Министерства экономики, торговли и промышленности Японии Х.Исии.

В ходе встречи стороны обсудили вопросы подготовки к Саммиту Диалога «Центральная Азия + Япония» и бизнес-форума в его рамках, которые состоятся в Токио в декабре текущего года. Стороны обменялись мнениями по повестке дня и организационным вопросам предстоящих мероприятий.

Вице-министр выразил уверенность, что Саммит и проходящий в его рамках бизнес-форум откроют новые возможности для укрепления региональной стабильности и привлечения японских инвестиций и технологий в «зеленые» проекты Казахстана.

В свою очередь, глава японской делегации Х.Исии выразил намерение углубить двустороннее и региональное сотрудничество в преддверии предстоящих мероприятий.

Стороны также уделили особое внимание вопросам политики и сотрудничества в области климата, в частности поделились мнениями по актуальным вопросам двустороннего сотрудничества в рамках JCM (Механизм совместного кредитования). Стороны согласились с

необходимостью ускорения реализации ряда проектов в рамках JCM и договорились рассмотреть возможность проведения следующего заседания Совместного комитета в октябре-ноябре текущего года.

По итогам встречи стороны выразили уверенность в продолжении эффективного сотрудничества в решении экологических проблем.

По материалам Министерства экологии и природных ресурсов Республики Казахстан, www.gov.kz, фото: www.gov.kz.

ЭЛЕКТРОНИКА МОЖЕТ БЫТЬ ЭКОЛОГИЧНОЙ БЛАГОДАРИА БИОРАЗЛАГАЕМЫМ ПЕЧАТНЫМ ПЛАТАМ

Это не просто инженерный прорыв - это призыв переосмыслить саму философию потребления электроники: от вечной к временной, от токсичной к возвращающейся в природный цикл.

Печатные платы - «скелет» современной электроники: от смартфонов до бытовых гаджетов. Традиционно их изготавливают из композитов на основе нефтепродуктов - армированной эпоксидной смолы, которую невозможно переработать обычными способами. Утилизация таких плат требует энергоёмких процессов, вроде пиролиза с очисткой выбросов, что делает проблему электронных отходов всё более острой.

Но теперь у учёных появился перспективный ответ на этот вызов. В рамках европейского проекта HyPELignum исследователи из лаборатории целлюлозы и древесных материалов Емра под руководством Томаса Гейгера разработали полностью биоразлагаемую альтернативу - печатную плату на основе лигноцеллюлозы, получаемой из древесных отходов.

Этот материал - побочный продукт переработки древесины, ранее считавшийся бесполезным. После извлечения лигнина и гемцеллюлозы (благодаря технологии партнёров из нидерландского института TNO) остаётся коричневая лигноцеллюлозная масса. Её измельчают в водной среде до нанодисперсии, затем под высоким давлением обезвоживают и высушивают. В результате получается плотная, прочная плита - так называемый «роговой» материал, где лигнин выступает естественным связующим.

Полученные платы уже прошли практические испытания: команда Емра совместно с австрийской компанией PROFACTOR GmbH изготовила на их основе рабочие компьютерные мыши и RFID-карты. После завершения срока службы такие устройства можно компостировать при соответствующих условиях. После разложения органической основы остаются только металлические и электронные компоненты, которые легко извлечь и направить на переработку.

Главный компромисс - чувствительность материала к влаге. Но, как отмечает Гейгер, именно эта проницаемость делает его по-настоящему биоразлагаемым: без доступа воды микроорганизмы не смогут разлагать материал. При этом для краткосрочных устройств - тех же мышей или одноразовых датчиков - такие характеристики вполне приемлемы.

«Многие гаджеты служат всего несколько лет, - говорит Гейгер. - Зачем делать их из материалов, рассчитанных на столетия?»

В ближайшие годы команда планирует улучшить влагостойкость лигноцеллюлозных плат, не жертвуя их разлагаемостью, а также создать новые демонстрационные устройства. После завершения проекта HyPELignum в 2026 году начнётся работа по внедрению технологии в промышленное производство - совместно с европейскими и швейцарскими компаниями.

По материалам ecosphere.press, Tech Xplore, фото: ecosphere.press.

ЖІТІ РЕСПИРАТОРЛЫ ВИРУСТЫҚ ИНФЕКЦИЯ (ЖРВИ) ЖӘНЕ ТҰМАУ АУРУЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ

ЖРВИ - бұл әртүрлі вирустармен тыныс алу жолдарының зақымдануы нәтижесінде пайда болатын жұқпалы аурулар. Олардың арасында аденовирус, риновирус, тұмау вирусы және басқалар бар. Ауру коздырғыштары тыныс алу жолдарының эпителий жасушаларына еніп, вирустар көбейіп, қанға енеді. Бұл интоксикацияның жалпы белгілерін тудырады: қызба, бас ауруы, жалпы әлсіздік пайда болады. Сонымен қатар мұрынның бітелуі, мұрыннан су ағу, тамақтың ауруы, көздің шаңшуы, жас ағу, жөтел, кейде ұстама тәрізді құрғақ жөтел, қақырық түсуі мүмкін. Әдетте инфекция көзі ауру адам болып табылады. Вирустар ауа тамшылы жол (түшкіру, сөйлесу) арқылы науқас адаммен байланыс жасағанда жұғады.

ЖРВИ, оның ішінде ең көп тарағаны - тұмау көктем, күз, қыс айларында көбірек байқалып, маусымдылығымен сипатталады.

Қазан - сәуір айларында эпидемиялық кезең басталып, ЖРВИ және тұмау аурулары жиі тіркеледі.

Тұмау - бұл жіті респираторлық вирустық инфекция тобына кіретін тұмау вирусы тудыратын жіті ауру. Тұмаумен ауыратындардың саны артқан сайын тұмаудың асқынуы да өршиді. Қысқы айлардағы сырқаттанушылық шегі адамдардың, әсіресе балалардың, жұмыс орындарында, мектептерде, балабақшаларда және қоғамдық көлікте тығыз байланыста және өте белсенді болуымен түсіндіріледі. Вирустар төмен температура кезінде ұзақ сақталады. Сілекей мен қақырық тамшыларында болатын тұмау вирусы, осы тамшылар төсек орында, жұмыс үстелінде, т.б жерлерде кепкен соң және оларға сіңгеннен кейін белсенділігін екі аптаға жуық, ал бөлме шанында бес аптаға дейін сақтайды. Барлық дезинфекциялаушы құралдар тұмау вирусын тез жояды және осы құралдарды қолданып, стандартты ылғалды тазалық үй-жайларды зарарсыздандыру тиімді тәсілі. Бөлмелерді жиі желдетіп тұруды да ұмытпаған жөн. Тұмауды жеңіл ауру деп қарауға болмайды. Оның асқынулары қауіпті ауруларға апарып соқтырады. Тұмаудың асқынуларына құлақ, тамақ, мұрын аурулары, жүйке жүйесіне байланысты асқынулар, сондай-ақ созылмалы аурулардың жүрек, қан-тамыр, өкпе, бронх тарапынан, қант диабеті және эндокриндік жүйесінің басқа да өршуі жатады.

Асқынулар әсіресе 3 жасқа дейінгі балалар арасында жиі кездеседі, себебі олардың иммунитеті әлі жетілмеген және жүйке жүйесі толық қалыптаспаған.

Адам өзін және жақындарын тұмаудан әсіресе эпидемия кезінде толығымен қорғау мүмкін емес. Бұл уақытта адамдар арасында жиі суықтап ауруы, жөтел, әлсіздік, дене қызуының жоғарылауы байқалады. Тұмау вирусы ауа тамшылы жолмен беріледі. Түшкіру және

жөтелу кезінде сілекей тамшылары айналадағы заттарға жабысып, шаңмен бірге ауа арқылы тыныс жолдарымен ауызға түседі. Тұмау белгілерінің бірі-дене қызуының көтерілуі, қалтырау, бас ауруы, бұлшықеттер мен буындардағы ауырсыну. Ауру тез басталады. Екінші күні мұрынның аздап бітелуі және құрғақ жөтел пайда болады.

Тұмау ауруы таралмау үшін алдын алу іс-шараларын қолдану қажет және де қарапайым ережелерді сақтау қажет.

- Тұмауға қарсы дер кезінде егілу.
- Адамдар көп жиналатын жерлерде және қоғамдық көлікте болу уақытын қысқарту.
- Медициналық бетперде кию.
- Түшкіргенде ауызды бет орамалмен немесе шынтакпен бүркеу.
- Қолды сабынмен үнемі және мұқият жуу немесе қолды өңдеуге арналған спиртті құралмен сүрту.
- Үй-жайларды ылғалды жинау, желдету және ауаны ылғалдандыруды жүзеге асыру.
- Ағзаның жүйелі шынығуы, толыққанды ұйқы, дұрыс тамақтану.

Тұмау пайда болған кезде дереу дәрігерге қаралу керек. Өз бетімен емделу қауіпті. Өйткені науқастың жағдайын тек дәрігер тексеріп, аурудың ағымын бағалай алады.

Тұмаудың алдын алудың ең тиімді әдісі - белсенді иммунизациялау, яғни тұмауға қарсы вакцинациялау. «Тұмау, жіті респираторлық вирустық инфекциялар (ЖРВИ) және COVID-19 коронавирусы инфекциясы бойынша 2025-2026 жылдардың эпидемиялық маусымында санитариялық-эпидемияға қарсы, санитариялық-профилактикалық іс-шаралар жүргізу туралы» ҚР Бас мемлекеттік санитариялық дәрігерінің м.а. 22.08.2025 жылғы №6 қаулысына сәйкес осы жылы тұмауға қарсы вакцинациялау 15 қыркүйектен басталады. Бұл шара ЖРВИ кезеңінде халықтың тұмауға қарсы тұрақты иммунитетін қалыптастыру үшін жасалады. Жыл сайын ауданымызда ақысыз түрде жұқтыру қауіп жоғары халықтың тәуекел топтарына жататын медициналық қызметкерлер, 2-3 кезеңдегі жүкті әйелдер, жабық мекемедегі балалар, сәбилер, қарттар, жиі ауыратын 6 айдан асқан әлсіз «Д» есепте тұратын балалар, созылмалы аурулары бар контингенттерге вакцинациялау ұсынылады. Тұмауға қарсы егу аурудың асқынуынан сақтайды. ДДСҰ ұсыныстарына сәйкес тұмауға қарсы ұжымдық иммунитетті қалыптастыру үшін халықтың жалпы санының кемінде 10% вакцинациялау қажет. Сондықтан екпеден бас тартпай өздеріңіздің және жақындарыңыздың денсаулығын тұмау ауруынан сақтаңыздар.

Жалағаш аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау Басқармасы.

«БЖЗҚ» АҚ ЖЫЛ БАСЫНАН БЕРІ 30 МИЛЛИОННАН АСТАМ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТТІ

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры (Қор/БЖЗҚ) қазақстандықтарға цифрлық форматта түрлі қызметтер көрсетеді және оларды клиенттердің қажеттіліктеріне бейімделе отырып дамытуды жалғастыруда. Қордың сайтта және мобильді қосымшада 24/7 режимінде көрсететін қызметтерінің қолжетімділігі салымшылардың қызығушылығын арттырудың маңызды шарты болып табылады.

01.01.2025ж. мен 31.08.2025ж. аралығында халыққа шамамен 30,8 млн қызмет көрсетілді. Көрсетілген қызметтердің жалпы санының 17,7 млн-ы электрондық форматта, 12,0 млн автоматты түрде жүргізілді. Осылайша, автоматты, электрондық және қашықтықтан көрсетілген қызметтердің үлесі жалпы санның 98%-ын құрады. Қор қызметкерлері салымшыларға 645,9 мың қызметті жүзбе-жүз көрсетті, оның ішінде 633,7 мың қызмет тікелей Қордың кеңселерінде жүзеге асырылды.

Естеріңізге сала кетейік, барлық зейнетақы шоттары БЖЗҚ-ға бірінші жарна түскен кезде автоматты түрде ашылады. Сондай-ақ, Қазақстан Республикасының 18 жасқа толмаған азаматтарына нысаналы талаптар автоматты түрде есептеліп, "Ұлттық қор - балаларға" бағдарламасы шеңберінде нысаналы жинақтарды алушыларға нысаналы жинақтарды есептеу және есепке алу үшін нысаналы жинақтау шоттары ашылады.

Есепті кезеңде шартты зейнетақы шоттарын (жұмыс берушінің ЖМЗЖ аударуы нәтижесінде ашылатын ШЗШ) және нысаналы жинақтау шоттарын ("Ұлттық қор - балаларға" бағдарламасы аясында ашылатын НЖШ) қоса алғанда, зейнетақы жарналарының барлық түрлері бойынша автоматты режимде ашылған жеке зейнетақы шоттарының (ЖЗШ) жалпы саны 1,14 млн жетті.

Жеке зейнетақы шотынан, шартты зейнетақы шотынан (ШЗШ), сондай-ақ нысаналы жинақтау шотынан (НЖШ) үзінді көшірме алу бұрынғысынша ең танымал қызмет санатында. Жыл басынан бері ЖЗШ, ШЗШ, НЖШ-дан 19,4 млн үзінді көшірме берілді. Оның 16,3 млн-ы - электрондық, ал 2,7 млн үзінді көшірме автоматты түрде рәсімделді. Шоттың жай-күйіне қатысты ақпаратты жеке кабинет арқылы алу - зейнетақы жинақтарын қадағалаудың ең ыңғайлы, сенімді және жедел тәсілі. Қызмет тәулік бойы (24/7) онлайн режимде жұмыс істейді, бұл ақпаратты кез келген уақытта және әлемнің кез келген нүктесінен алуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, зейнетақы шоттары туралы ақпаратты БЖЗҚ сайты арқылы ғана емес, egov.kz электрондық үкімет порталы немесе оның мобильді қосымшасы арқылы да алуға болады. Бұл мемлекеттік қызметтерді бірыңғай платформалар арқылы алуға дағдыланған азаматтарға өте қолайлы. БЖЗҚ 2025 жылдан бастап жыл сайынғы үзінді көшірмелерді пошта арқылы автоматты түрде жіберу тоқтатылғанын ескертеді. Бірақ, зейнетақы жинақтарының жай-күйі туралы ақпаратты "БЖЗҚ" АҚ атына тиісті сұранысты жіберген пошта арқылы алу мүмкіндігі сақталады.

Салымшылардың (алушылардың) Қор сайтындағы және ұялы қосымшасындағы Жеке кабинеттен үзінді көшірме алудан басқа өз деректемелеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу, шотының бар екендігі туралы анықтама алу, 1 немесе 2 топтағы мүгедектіктің мерзімсіз уақытқа белгіленуіне байланысты немесе ерікті зейнетақы жарналары бойынша зейнетақы төлемдерін тағайындау туралы өтініш беру сияқты қызметтерді пайдалануға мүмкіндіктері бар. Сондай-ақ, зейнетақы жарналарын төлеу туралы өтініштің мәртебесін қадағалау, инвестициялық портфельді басқарушыға (ИПБ) жинақтардың бір бөлігін аудару, зейнетақы калькуляторының көмегімен болашақ зейнетақыны болжамды есептеу және т.б. қызметтер қолжетімді. Мәселен, жыл басынан бері салымшылардан жинағының бір бөлігін инвестициялық портфельді басқарушыларға аудару туралы 46,1 мың өтініш қабылданып, оның 43,7 мыңы электрондық нұсқада іске асырылған.

2025 жылдың басынан бастап 8 ай ішінде деректемелерді өзгертуге 93,5 мың өтініш қабылданды. Оның 88,5 мыңы Қордың кеңселерінде ұсынылды.

БЖЗҚ мамандарына қандай да бір қызмет түрі бойынша жүгіне отырып, салымшылар, әдетте, жинақтарды қалыптастыруға қатысты қосымша кеңестер ала алады. Ақпараттық-түсіндіру жұмыстары аясында 34,2 мың көшпелі таныстырылым өткізіліп, оған 697,6 мың адам қатысты. Бұқаралық ақпарат құралдарында БЖЗҚ хабарламалары бойынша 29,2 мың материал жарияланды.

Салымшылар мен алушылардың кері байланыс арналары бойынша түскен өтініштерінің саны - 354,2 мың.

Естеріңізге сала кетейік, кез келген компания Қор кеңсесіне барып жинақтаушы зейнетақы жүйесінің мәселелері бойынша таныстырылым мен кеңестер өткізуге өтінім бере алады. Ол үшін 1418 нөмірі бойынша байланыс орталығына қоңырау шалып, Қор сайты немесе ұялы қосымшасы арқылы хабарласу қажет.

БЖЗҚ-ның кеңес беру қызметтерін мессенджерлер (+7 777 000 14 18 нөмірі бойынша WhatsApp және Viber чат-боттары) арқылы, 1418 нөмірі бойынша байланыс орталығынан (Қазақстан бойынша қоңырау шалу тегін), enpf.kz корпоративтік сайтынан, сондай-ақ, Instagram, Facebook, ВКонтакте, Telegram, Одноклассники сияқты әлеуметтік желілердегі БЖЗҚ-ның ресми парақшаларынан алуға болады.

«БЖЗҚ» АҚ баспасөз орталығы.

***

"Чекті талап етіңіз, жүлдені ұтып алыңыз" акциясы қайтадан іске қосылды! Тек екі шарты бар: «Amian» қосымшасын және берілген күні 24 сағаттан аспайтын кез-келген фискалдық чекті қосымшаға жүктесеңіз болды, сіз науқанға қатысушы болып шыға келесіз! Күн сайын 5 мың теңгеден 10 мың теңгеге дейін ұтыс ойыны қарастырылған. Бұнымен қоса, тоқсанына бір мәрте Қазақстанның әр облысында қосымшаға жүктелген фискалдық чектер саны бойынша көшбасшы айқындалатын болады. Ол 100 мың теңге көлемінде сыйақы алады. Күн сайын чекті талап етіңіз және нақты ақшаны, нақты ақшаны ұтып алыңыз!

Қызылорда облысы бойынша Мемлекеттік кірістер Департаменті.

***

Акция "Требуи чек, выиграй приз" снова работает! Всего два условия: приложение «Amian» и любой фискальный чек с датой выдачи не более 24 часов загруженный в приложение и всё вы уже участник акции. Каждый день розыгрыш от 5 до 10 тысяч тенге. И это еще не всё, раз в квартал в каждой области Казахстана будет определен лидер по количеству фискальных чеков, загруженных в приложение. Он получит вознаграждение в размере 100 тысяч тенге. Требуи чек каждый день и выигрывай реальные деньги, реальные деньги!

Департамент государственных доходов по Кызылординской области.

ФОРМУ ЭЛЕКТРОННОГО РАЗРЕШЕНИЯ НА ВВОЗ НЕЗАРЕГИСТРИРОВАННЫХ ЛЕКАРСТВ ОБНОВИЛИ В РК

Министерство здравоохранения РК обновило форму электронного разрешения на ввоз незарегистрированных лекарств после подписания Высшей аудиторской палаты, передает агентство Kazinform.

Деятельность Минздрава и его подведомственных организаций была проверена госаудитом. В частности было проверено то, как граждане и учреждения обеспечиваются лекарствами и медизделиями.

В итоге, Минздраву совместно с Министерством ИИ и цифрового развития было поручено привести форму электронного разрешения на ввоз незарегистрированных лекарственных средств в соответствие с действующими Правилами ввоза и оказания госуслуги по выдаче таких разрешений.

- Приказом министра здравоохранения в указанные Правила внесены необходимые изменения. Теперь в них предусмотрена форма электронного разрешительного документа на ввоз незарегистрированных лекарств. 27 сентября внедрена обновленная госуслуга «Выдача согласования и (или) заключения (разрешительного документа) на ввоз (вывоз) зарегистрированных и незарегистрированных в Республике Казахстан лекарственных средств и медицинских изделий», - сообщили в ВАП.

Отмечается, что на портале elicense.kz обновлена форма выходного документа.

По материалам Г.Тасмаганбетовой, inform.kz, фото: Минздрав РК.

ИНВЕСТИЦИИ В БУДУЩЕЕ:
СОВЕРШЕННОЛЕТНИЕ
КАЗАХСТАНЦЫ
ИСПОЛЬЗОВАЛИ БОЛЕЕ
22,29 МЛН ДОЛЛАРОВ
ПО ПРОГРАММЕ
«НАЦФОНД – ДЕТАМ»

По состоянию на 1 октября 2025 года с момента старта программы (с 1 февраля 2024 года) уполномоченным оператором исполнено 156 956 заявлений на сумму более 22,29 млн долларов США. Средства переведены уполномоченным операторам для зачисления на банковские счета заявителей. Из них 98 046 заявлений на сумму 14,14 млн долларов исполнено для решения жилищных вопросов, 58 910 заявлений на сумму порядка 8,15 млн долларов - на оплату образовательных услуг. Напомним, что получатель целевых накоплений (ЦН) имеет право использовать всю сумму либо её часть. Неиспользованный остаток хранится на целевом накопительном счёте (ЦНС). При использовании средств на улучшение жилищных условий основными направлениями стали: пополнение вклада в жилищные строительные сбережения для дальнейшего накопления (исполнено 95 786 заявлений на сумму около 13,85 млн долларов США), внесение первоначального взноса для получения ипотечного жилищного займа на приобретение жилища - 755 заявлений на сумму 101,44 тыс. долларов США, приобретение жилища в собственность по гражданско-правовым сделкам (окончательный расчет) – 553 заявления на сумму порядка 69,88 тыс. долларов США.

Ключевые направления использования средств для образовательных целей включают оплату образовательных услуг организаций образования, расположенных на территории Республики Казахстан, долями (за каждый академический период или учебный год) или в полном объеме одновременно (за весь срок обучения) (исполнено 52 574 заявления на сумму 7,38 млн долларов США), пополнение образовательного накопительного вклада по договору об образовательном накопительном вкладе (исполнено 4 477 заявлений на сумму около 527,67 тыс. долларов США), оплату образовательных услуг зарубежных организаций образования долями (за каждый академический период или учебный год) или в полном объеме одновременно (за весь срок обучения) (исполнено 1 526 заявлений на сумму порядка 194,54 тыс. долларов США).

С подробной информацией о выплатах целевых накоплений в целях улучшения жилищных условий и (или) оплаты образования в разрезе уполномоченных операторов и регионов можно ознакомиться на сайте enpf.kz.

Напомним, что согласно программе «Нацфонд - детям» 50% инвестиционного дохода Национального фонда Республики Казахстан раз в год распределяется между детьми-гражданами Республики Казахстан, которые родились в 2006 году и позднее. За 2023 год всем получателям ЦН начислено по 100,52 долларов США, за 2024 год – по 129,38 долларов США. Детям, которым за 2023 год поступили первые средства из Нацфонда, за исключением лиц 2006 года рождения, в текущем году начислен инвестиционный доход в размере 3,04 доллара США. В результате целевые накопления ребенка, родившегося в 2006 году, составляют 100,52 долларов США, родившегося в 2007 году – 232,94 доллара США. Совершеннолетние граждане должны самостоятельно получать информацию о своих ЦН посредством их личного кабинета на интернет-ресурсах ЕНПФ либо электронного правительства, чтобы затем обратиться к уполномоченному оператору для открытия банковского счета в долларах США и подачи онлайн-заявления на выплату ЦН для улучшения жилищных условий и (или) оплаты образования.

Для получения выплат целевых накоплений их получателю либо его законному представителю необходимо обратиться к уполномоченному оператору, с которым у ЕНПФ заключено соответствующее соглашение. Подать заявление можно посредством интернет-ресурса или мобильного приложения одного из следующих уполномоченных операторов: АО «Отбасы банк» (в целях улучшения жилищных условий и оплаты образования), АО «Народный банк Казахстана», АО «Банк ЦентрКредит» (в целях оплаты образования).

Ознакомиться с условиями программы, получить инструкции, ответы на интересующие вопросы можно на сайте kids.enpf.kz и на YouTube-канале БЖЗК ЕНПФ. Также отметим, что видеoinструкция о реализации программы «Национальный фонд – детям», алгоритме действий до и после наступления совершеннолетия ребенка размещена на YouTube-канале БЖЗК ЕНПФ по ссылке: <https://www.youtube.com/watch?v=HHQNAxfskX8>.

Пресс-центр АО «ЕНПФ».

САРЫП АУРУУЫНАН ҚАЛАЙ
САҚТАНУҒА БОЛАДЫ?

Сарып, бруцеллез - жануардан адамға жұғатын өте қауіпті жұқпалы ауру. Негізінен аурудың таралуында ұсақ және ірі қара мал маңызды рөл атқарады, әсіресе ұсақ малдар (кой мен ешкі) аурудың ауыр түрлерін таратады. Ал ірі қара малдағы сарып ауруы қоздырғышы (ұсақ мал сарып қоздырғышымен салыстырғанда) адам үшін аса қауіпті емес және ауру ағымы жеңілрек болады.

Сарып ауруының қоздырғышы туралы. Сарып қоздырғышы жануарлар ағзасында өмір сүріп, көбейеді және сыртқы ортаға сүт, зәр шығару, төлдеу мен түсік арқылы бөлінеді. Сыртқы ортада сарып қоздырғышы көпке дейін өмір сүреді. Мысалы, суда, топырақта, шөпте үш айға дейін, етте - 40 күн, кептірілген және мұздалатын өнімдерде бірнеше ай бойы өмір сүре алады. Ал жоғары температураға сарып қоздырғышы өте сезімтал келеді және қайнату кезінде бірнеше секундта өледі.

Адамдарға бұл ауру малдарға қарау кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтамаудан, ауру қоздырғышы бар ет, сүт және олардың өнімдерін (қайнатпай) тамаққа пайдаланудан жұғады.

Сарып ауруының негізгі белгілері, ауру жұқтырғаннан кейін 7-10 күн өткен соң біліне бастайды: адам өзінің жағдайының нашарлап, тез шаршап, тамаққа зауқы соқпай, басы ауырып, делсал болып бойынның ауыр тартқанын сезеді, емделмеген жағдайда ауру күшейіп, наукастың дене қызуы 38-39 градусқа дейін көтеріліп, қол-аяғы сырқырап, белі ауырып, түнге қарай малшынып терлеп, ұйқысы бұзылып, мойын, қолтық асты, шабының бездері ісіп ауырады. Дәрігерлерге көрінбей, өзінен емделген жағдайда ауру созылмалы түрге айналып, наукас адамның белі шойырлып, қол-аяқ буындары ісіп, қозғалтпай ауырып, әрең бүгілетін болады. Ауру 2-3 жылдан көп жылға дейін созылып, кейбіреулер жұмысқа жарамай сал,

мүгедек болып қалуы мүмкін. Ауруды дұрыс емдемесе еңбекке жарамсыздыққа әкеледі, ал жүкті әйелдер Сарыппен ауырса, түсік тастайды.

Сарыптан сақтану жолдары қандай? Сарыптың тек ауру малдардан немесе мал өнімдерінен жұғатынын ескерсек, бірінші кезекте сақтану шараларын аурудың көзі болып табылатын себептерді жоюдан бастаған жөн. Мал шаруашылығымен айналысатын барлық жеке және заңды тұлғалар қолдағы барлық малдың қанын зертханалық тексеруден өткізіп отыруы, әсіресе жаңадан сатып алған (әкелген) малды міндетті жергілікті әкімдікке тіркеуі, ветеринариялық ұйымдарға хабарлауы және олардың қанын міндетті тексертулері, мал алу немесе сату кезінде мал дәрігеріне көрсетіп, малдың саулығы туралы анықтама алу керек. Сондықтан, мал иелеріне ветеринариялық-санитариялық талаптарды сақтаудың маңызды міндет екенін ескере отырып, аса назар аударғанын қалаймыз.

Сарып ауруы байқалған шаруашылықтардан шетке мал шығарылмайды, шеттен келген мал тексеруден өтеді. Ауру мал тұрған қора, алаң, аула көңнен тазартылып, дезинфекцияланады; іш тастаған малдың қағанағын, жатқан төсенішін, ластанған көңін өртейді. Ауру малды бағып қағушылар үстіне арнайы санитарлық киімдер: халат, резеңке етік пен қолғап, алдына су өтпейтіндей алжапқыш байлап, жұмыс істеген жөн. Ауру малды күтуші адам үнемі дәрігердің бақылауында болады. Ауру бағылатын қорада темекі тартуға, тамақтануға, демалыс жасауға болмайды. Жаңа туылған төлді үйге кіргізудің қажеті жоқ, себебі үйдегі балаларға, отбасы мүшелеріне ауру жұғуы мүмкін.

Орындаулы қарапайым ғана, жоғарыда көрсетілген ережелерді мұқият орындасаңыздар, тек сарып емес, малдан жұғатын көптеген басқа да аса- қауіпті аурулардан аулақ боласыздар!

Аудандағы сарып ауруынан эпидемиологиялық ахуал. 2025жыл қорытындысымен жедел және біріншілік созылмалы қосқанда 12 наукас тіркеліп, барлығы толықтай емін алып шықты. Тіркелгендердің ішінде 90 пайызы Жосалы кентінен тіркелді. Жыл көлемінде тек адамдар арасында емес 2 елді мекен бойынша уақ малдар арасында да сарып ауруы анықталып, ауру малдарды жою көздері жұмыстары жасалды.

Құрметті аудан тұрғындары және әлеуметтік желі қолданушылары! Өткен жылғы қалыптасқан тұрақсыз эпидемиологиялық ахуалды түзету, аурудың алдын алу, індетті болдырмау мақсатында өз және отбасымыздың денсаулығын, ұрпақ келешегін ойлап, жоғарыда аталған аурудың алдын алу шараларына аса мән бере отырып, ауруды болдырмауға ат салысайық!

Перизат ҚОБЫЛАШҚЫЗЫ,
Қармақшы аудандық санитариялық-
эпидемиологиялық бақылау Басқармасының
басшы м.а., ашық көздерден алынған фотосурет.

ЛЕЙШМАНИОЗ АУРУУЫН АЛДЫН АЛУ ТУРАЛЫ

Жалағаш ауданы бойынша 2024 жылдың 12 айында В 55,9 «Тері Лейшманиоз, анықталмаған жағдай» диагнозымен 4 сырқаттанушылық жағдайы тіркеліп, оның 3 жағдайы 14 жасқа дейінгі балалар арасынан тіркелді. 2024 жылы тіркелген наукастар- Жалағаш кентінен , Жаңадария, Аққұм елді мекені және Бұқарбай батыр елді мекендерінен тіркеліп,оның 2 еуі мектеп оқушылары арасынан болса, 1-і үй баласы, 1-еуі жұмыссыз арасынан орын алған.

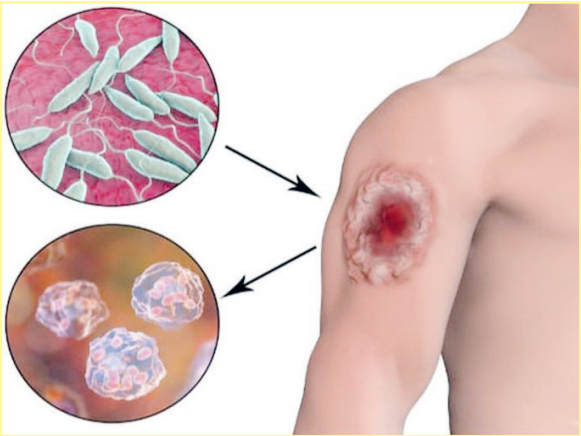
2025 жылдың қазан айында Тері лейшманиоз ауруының 1 жағдайы Жаңадария елді мекенінен тіркеліп отыр.

Лейшманиоздар-бұл лейшмания тұқымдасының паразиттері тудыратын созылмалы жұқпалы аурулар тобы. Бұл аурулар Phlebotomus тұқымдасының масаларының шағуы арқылы таралады және тропикалық және субтропикалық климаты бар елдерде кең таралған. Жыл сайын әлемде шамамен 2 миллион адам ауырады. Лейшманиоздар әртүрлі клиникалық формаларда көрінуі мүмкін, бірақ ең жиі кездесетін үш негізгі түрі-тері лейшманиозы, висцеральды лейшманиоз және жалпы лейшманиоз.

Тері лейшманиозы жұқтырған масаның шағуынан кейін басталады және инкубациялық кезеңі 2-ден 5 аптаға дейін созылады. Бастапқы кезеңде қою қызыл дақ пайда болады, оның ортасында қара нүкте бар, содан кейін қышу пайда болады. Бірнеше аптадан кейін дақ папулаға, содан кейін көпіршік пен жараға айналады. Бір жылдан кейін жараның орнында тыртық пайда болады және өздігінен қалпына келеді. Бұл жаралар әдетте терінің ашық жерлерінде, көбінесе бетте орналасады.

Жалпы лейшманиоз масалардың шағуы арқылы да жұғады және инкубациялық кезең 2 аптадан 9 айға дейін өзгеруі мүмкін. Ауру қызба, көкбауырдың ұлғаюы, терінің қараюы және түсінің өзгеруі, шаштың түсуі, кейде теріде қан кетудің пайда болуы сияқты белгілермен көрінеді.

Адам инфекция көзі болып табылады, сондықтан ауру кезінде тері жаралары масалардың шағуынан қорғалған болуы керек. Иттер висцеральды лейшманиоз үшін инфекция көзі бола алады, сондықтан эндемиялық аймақтарда иттердің

денсаулығын бақылау және қадағалау жүргізіледі.

Лейшманиоздың таралуының алдын алу дератизацияны, елді мекендерде тиісті санитарлық жағдайларды сақтауды, қоқыстарды үнемі тазалауды, сондай-ақ дезинфекция мен дезинсекцияны қамтиды. Эндемиялық аймақтардағы жеке профилактика терінің ашық жерлерін жәндіктерден қорғаудан тұрады. Осы шараларды мұқият сақтау

Г.АЙМБЕТОВА,
Жалағаш аудандық санитариялық-эпидемиологиялық
бақылау Басқармасының басшысы.

С.МУСАЕВА,
Жалағаш аудандық санитариялық-эпидемиологиялық
бақылау Басқармасының жетекші маманы.

ашық көздерден алынған фотосурет.

АУЫЗ СУ САПАСЫНА ЖҮРГІЗІЛГЕН САНИТАРИЯЛЫҚ-
ЭПИДЕМИОЛОГИЯЛЫҚ МОНИТОРИНГ ТУРАЛЫ

Ауыз су маңызды тағам болып табылады, сондықтан оның қауіпсіз және пайдалы ғана емес, сонымен қатар ағзаға жеткілікті мөлшерде жеткізілуі маңызды.

Халыққа берілетін ауыз су гигиеналық қауіпсіздік талаптарына сай болуы керек. Ауыз су органолептикалық көрсеткіштері бойынша қолайлы-мөлдір, бөгде иіссіз және дәмі жағымды болуы; химиялық құрамы жағынан зиянсыз; жұқпалы аурулардың қоздырғыштары болмауы керек.

Судың құрамында халықаралық стандарттарға сәйкес келмейтін заттар: артық темір, ауыр металдар, улы органикалық қосылыстар, пестицидтер, радиоактивті элементтер, хлоридтер, сульфаттар, нитраттар белгіленген нормативтерден аспауы керек.

Бүгінгі күні су сапасына деген талаптар қатаң жолға қойылып, пайдаланып отырған суымыздың таза әрі зиянсыз екендігіне кепілдік беруге бағытталып отыр.

Әрбір тұрғын эпидемиология және радиациялық тұрғыдан қауіпсіз, химиялық құрамы бойынша зиянсыз және жағымды органолептикалық қасиеттерге ие ауыз суды тұтынуы керек.

Аудан халқы 100 пайыз жер асты суымен қамтамасыз етілген. Жалағаш аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының есебінде аудандағы 17- орталықтандырылған су жүйесі есепте тұрады. Меншік нысаны- «Қазсушар» ШЖҚ РМК Сыр суы филиалы болып табылады.

Ауыз судың сапасына ҚР ДСМ 2020 жылғы 13 қарашадағы № ҚР ДСМ-193/2020 бұйрығымен бекітілген «Санитариялық-эпидемиологиялық мониторингті жүргізу қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы негізінде мониторинг жүргізу үшін 2025 жылдың 9 айына мемлекеттік тапсырыспен бекітілген кестеге сәйкес ҚР ДСМ

СЭБД «ҰСО» ШЖҚ РМК Қызылорда облысы бойынша Жалағаш аудандық бөлімшесінің зертханасына орталықтандырылған ауыз су жүйелерінің микробиологиялық көрсеткіштерге алынған ауыз

су сынамалары 238/5- (2,1%), сәйкессіздік көрсетті.

Санитарлық-химиялық көрсеткіштерге 175 сынама алынып, оның 20-ы-8,5% пайыз- (Бұқарбай батыр, Мәдениет, Жаңатағалап, Шәменов елді мекендері- құрғақ қалдық пен хлоридтер бойынша) Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2023 жылғы 20 ақпандағы № 26 бұйрығы мен бекітілген "Су көздеріне, шаруашылық-ауыз су мақсаты үшін су жинау орындарына, шаруашылық-ауыз сумен жабдықтауға және суды мәдени-тұрмыстық пайдалану орындарына және су объектілерінің қауіпсіздігіне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы» санитариялық қағида талабына сәйкессіздік көрсетті.

Мониторинг қорытындысымен аудан әкіміне, «Сыр суы» филиалына хат жолданды.

«Жалағаш ауданының оқшау сумен жабдықтау жүйелерін пайдаланушы» өндірістік бөлімшесімен ауыз су жүйелері мен таза су қоймаларын (резервуар) көктемгі және күзгі жоспарлы жуу-шаю, залалсыздандыру кестесі жасалған, сәйкесінше кесте бойынша дезинфекциялау жұмыстары жүргізіліп тұрады.

Г.АЙМБЕТОВА,
Жалағаш аудандық санитариялық-эпидемиологиялық
бақылау Басқармасының басшысы.

Г.АБДИЕВА,
Жалағаш аудандық санитариялық-эпидемиологиялық
бақылау Басқармасының бас маманы.

ашық көздерден алынған фотосурет.

БОТУЛИЗМНІҢ АЛДЫН АЛУ

Ботулизм - жалпы организмнің ұлануына әкеліп соғатын инфекциялық аурудың ауыр түрі. Ботулизм Clostridium botulinum таяқшасы бөліп шығаратын улы затпен (токсин) бүлінген тамақтан жұғады. Ботулизм адамдарға көкөністен, саңырауқұлақтан, еттен, балықтан технологиялық ереже сақталмай дайындалған әр түрлі консервіленген тағамдарды пайдаланғанда жұғады.

Ауру белгісі 2-12 сағаттан кейін байқала бастайды, адамның басы ауырып, ұйқысы кәшады, әлсірейді, лоқсып құсады, жүрегі тоқтап қалғандай болып, аузы құрғап, үнемі шөлдеп тұрады. Сонымен қатар көздің қарашығы ұлғайып, зат қосарланып көрінеді, адамның жұтынуы қиындап, бірте-бірте даусынан айрылады. Ботулизмнің алғашқы белгісі білінісімен науқасты ауруханаға жатқызу керек.

Оған жедел түрде Ботулизмге қарсы арнаулы иммунды сарысу егіледі. Мұндай сарысуды науқаспен бірге болып, ұланған консервімен тамақтанған басқа адамдарға да егу қажет. Бұл аурудан сақтану үшін азық-түліктерді өңдегенде, тасымалдағанда, сақтағанда, дайындағанда, соның ішінде үйде консервілегенде санитарлық-гигиеналық ережелерді мұқият орындау қажет. Ботулизм ауруы-бұл тамақтан ұланудың ауыр түрі, уақытында дәрігерге көрінбесе өлімге әкеліп соқтыруы мүмкін. Ботулизм ауруының алдын алу жолдары: санитариялық тазалықты сақтау, тамақ өнімдерін консервілеуде технологиялық процесті қатаң сақтау, консервіленген өнімдерді сақталуын қадағалау, жылы, ыстық орындарда сақтамау; сауда объектілерінен үй жағдайында дайындалған консервіленген саңырауқұлақ, көкөніс, салат, ет, балық өнімдерін сатып алмау; консервіленген салаттарды пайдаланған кезде сақтайтын, пайдаланатын уақыт мерзімін

қараңыз; консервіленген өнімдерді пайдалану алдында қақпағы күмпиен (ісінген) бомбаж және «бұлыңғыр» түрдегі өнімдерді пайдаланбау.

Жанар Пермебайқызы БИСЕНБАЙ,
Сырдария аудандық СЭББ жетекші маманы,
ашық көздерден алынған фотосурет.

ТҮСТІ МЕТАЛДАРДАН ДАЙЫНДАМАЛАРДЫ ӘКЕТУДІ РЕТТЕУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ ТУРАЛЫ

Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрінің 2025 жылғы 22 қыркүйектегі №378 бұйрығына сәйкес Қазақстан Республикасының аумағынан көліктің барлық түрлерімен Еуразиялық экономикалық одақтың сыртқы экономикалық қызметінің тауар номенклатурасының кодтары (бұдан әрі - ЕАЭО СЭК ТН коды) 7402 00 000 0 - тазартылмаған мыс, электролиттік тазартуға арналған мыс анодтары, 7403 13 000 0 - илектеуге арналған дайындамалар, 7403 29 000 0 - өзге де мыс қорытпалары (7405 тауар

позициясының лигатураларынан басқа), 7413 00 000 - бұралған сым, кабельдер, өрілген сымдар және электр оқшаулаусыз мысдан жасалған ұқсас бұйымдар, 7601 20 200 9 - өзгелерін, 7801 91 000 0 - құрамында басқа элементтер арасында массасы басым элемент ретінде сурьма бар, 7801 99 100 0 - тазарту үшін, 7801 99 900 0 - өзгелерін әкетуге 2025 жылғы 31 желтоқсанға дейін тыйым салу енгізілсін.

Қызылорда облысы бойынша
Мемлекеттік кірістер Департаменті.

О НЕКОТОРЫХ ВОПРОСАХ РЕГУЛИРОВАНИЯ ВЫВОЗА ЗАГотовок ИЗ ЦВЕТНЫХ МЕТАЛЛОВ

Приказом Министра промышленности и строительства Республики Казахстан от 22 сентября 2025 года № 378 введен запрет до 31 декабря 2025 года на вывоз с территории Республики Казахстан всеми видами транспорта коды товарной номенклатуры внешнеэкономической деятельности Евразийского экономического союза (далее – код ТН ВЭД ЕАЭС) 7402 00 000 0 - медь нерафинированная, медные аноды для электролитического рафинирования, 7403 13 000 0 - заготовки для прокатки, 7403 29 000

0 - медные сплавы прочие (кроме лигатур товарной позиции 7405), 7413 00 000 - скрученная проволока, тросы, плетеные шнуры и аналогичные изделия из меди без электрической изоляции, 7601 20 200 9 - прочие, 7801 91 000 0 - содержащий сурьму в качестве элемента, преобладающего по массе среди других элементов, 7801 99 100 0 - для рафинирования, 7801 99 900 0 - прочий.

Департамент государственных доходов
по Кызылординской области.

КАЗАХСТАН ПРИСОЕДИНИТСЯ К МЕЖДУНАРОДНОМУ ПРОТОКОЛУ ПО ВОДЕ И ЗДОРОВЬЮ

Мажилис ратифицировал Протокол по проблемам воды и здоровья к Конвенции по охране и использованию трансграничных водотоков и международных озер 1992 года, передает корреспондент агентства Kazinform.

Протокол был принят 17 июня 1999 года в Лондоне. Его цель - защитить здоровье и благополучие людей за счет рационального управления водными ресурсами и предотвращения заболеваний, связанных с водой. Это первое в мире международное соглашение, которое объединяет вопросы водоснабжения, санитарии, гигиены и здравоохранения.

Вступив в Протокол, Казахстан получит доступ к современным технологиям и знаниям в области очистки и доставки безопасной питьевой воды, а также переработки и повторного использования сточных вод. Страна сможет участвовать в создании совместных систем мониторинга и раннего предупреждения, а также планов действий на случай чрезвычайных ситуаций.

Что предусматривает Протокол:

- установление конкретных показателей по водоснабжению, санитарии и здравоохранению;
- развитие систем надзора за болезнями, связанными с водой, и их раннего предупреждения;
- разработку планов реагирования в чрезвычайных ситуациях;
- усиление взаимодействия между ведомствами, отвечающими за качество воды;
- вовлечение населения в принятие решений и повышение информированности;
- развитие международного сотрудничества в водной сфере.

Таким образом, присоединение к Протоколу позволит Казахстану внедрять лучшие мировые практики в сфере водной безопасности и здоровья населения.

По материалам Д.Кенесбай,
inform.kz, фото: freepik.com.

«БЖЗҚ» АҚ 2024 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ЖЫЛДЫҚ АКТУАРЛЫҚ ЕСЕБІН ЖАРИЯЛАДЫ

Қазақстан демографиялық картаю дәуіріне аяқ басып келеді және ғасырдың орта тұсына қарай ол демографиялық картаю деңгейі өте жоғары елдер санатына енеді: республика халқы санының 2050 жылдың соңына қарай 26,5 млн адамға дейін өсуі мүмкін екенін ескерсек, елдің әрбір алтыншы тұрғыны 60 жастан асады - егде жастағы адамдардың үлесі халықтың жалпы санының 18,8% құрайды.

Бұл ретте БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдерін алушылардың саны 2025 жылдан 2050 жылға дейінгі кезеңде 4 есеге артады - 520 мыңнан 2 млн-ға дейін. Бұл деректер "БЖЗҚ" АҚ (бұдан әрі - БЖЗҚ, Қор) жариялаған "2024 жылғы актуарлық есепте" (бұдан әрі - есеп) келтірілген. Онда Қазақстанның зейнетақы жүйесін одан әрі дамытуға байланысты кешенді актуарлық есептеулер мен болжамдардың нәтижелері көрсетілген.

Демографиялық өзгерістердің зейнетақымен қамсыздандыру жүйесіне салатын салмағы айтарлықтай. Сондықтан мемлекеттің маңызды міндеттерінің бірі - халықаралық стандарттарға сай келетін және лайықты зейнетақы төлемдерін қамтамасыз ететін зейнетақы жүйесін қалыптастыру. Жүйенің тиімділігі есепте талданып, болжанатын бірқатар көрсеткіштер бойынша бағаланады. Ұсынылған жылдық актуарлық есеп мемлекеттік органдар, сарапшылар және жалпы жұртшылық үшін маңызды деректер көзі саналады.

Демографиялық трендтер

Есептің бірінші бөлімінде демографиялық өзгерістер және олардың зейнетақы жүйесіне әсері сипатталған. Есепте 2025 жылдың басындағы демографиялық жағдай және стохастикалық және детерминистік модельдерді қолдана отырып жасалған 2050 жылға дейінгі ұзақ мерзімді болжамдар келтірілген. Жалпы тенденциялар - өмір сүру ұзақтығы артады, туу деңгейі төмендейді - болжам бойынша 2050 жылға қарай халықтың құрылымындағы егде жастағы азаматтардың үлес салмағы өседі, ал еңбекке қабілетті халықтың саны азаяды. Бұл өзгерістер зейнетақы жүйесінің жинақтаушы компонентінің рөлін арттыруды талап етеді.

Қазақстан Республикасының зейнетақы жүйесі

Есептің екінші бөлімі Қазақстанның қолданыстағы көпдеңгейлі зейнетақы моделін сипаттауға, оны халықаралық рейтингтерде бағалауға, сондай-ақ барабар зейнетақы табысын қалыптастыру үшін зейнетақы жарналарының оңтайлы мөлшерлемелерін талдауға арналған. Республикада Қаржы нарығы мен жинақтаушы зейнетақы жүйесін қалыптастырудың бастауында тұрған сарапшылардың жүйені одан әрі жетілдіру жолдары туралы пікірлері келтірілген.

Зейнетақы ағындарына болжам

Үшінші бөлімде зейнетақы ағындарын модельдеу және болжау нәтижелері, атап айтқанда KazPRESTO кешенді актуарлық моделі және оның болжамды нәтижелері, демографияны, еңбек нарығын, міндетті зейнетақы жарналарының 10% есебінен зейнетақы төлемдерін модельдеу көрсетілген. Болжамды есептеулер жинақтаушы жүйедегі зейнетақы ағындарының ұзақмерзімді перспективада тұрақты өсуін көрсетеді. Сонымен қатар, жинақтарды мерзімінен бұрын пайдалану саясатын бақылау, жарналардың жүйелілік деңгейін арттыру, халықты зейнетақы жүйесімен қамту, сондай-ақ инвестициялық басқарудың тиімділігін арттыру қажеттілігіне, әсіресе нақты табыстылығы төмен болған кезде баса назар аударылады.

БЖЗҚ-ның жылдық актуарлық есебі - Қазақстанның зейнетақы жүйесін дамытудың ағымдағы жай-күйі мен ұзақмерзімді перспективаларын кешенді бағалауға мүмкіндік беретін маңызды құжат. Ондағы тұжырымдар зейнетақы жүйесінің тұрақтылығын және зейнетақы төлемдерінің лайықтылығын арттыруға бағытталған тиімді шешімдерді әзірлеу үшін негіз болады.

«БЖЗҚ» АҚ баспасөз орталығы.

***

Қызылорда облысы бойынша Мемлекеттік кірістер Департаменті 2025 жылғы 3 сәуір мен 31 желтоқсан аралығында "Чекті талап ет - жүлдені ұтып ал!" республикалық акциясы өтіп жатқандығын хабарлайды, онда әрбір азамат ақшалай және басқа да бағалы сыйлықтардың иегері болуға мүмкіндік алады. Сондай-ақ, 2025 жылдың 1 мамырынан 31 желтоқсанына дейін "Бәйге" акциясы басталды, оның қорытындысы бойынша облыстың ең белсенді қатысушысы тоқсан сайын 100 мың теңге ала алады. Акцияларға қатысу үшін Appstore немесе Playmarket-тен "Amian" тегін мобильді қосымшасын жүктеп алып, тауарлар мен қызметтер үшін фискалдық чектерді тіркеу қажет. Қатысыңыз және пайдамен жеңіңіз!

Қызылорда облысы бойынша
Мемлекеттік кірістер Департаменті.

***

Департамент государственных доходов по Кызылординской области сообщает, что с 3 апреля по 31 декабря 2025 года проводится республиканская акция «Требуи чек - выиграй приз!», где каждый гражданин получает шанс стать обладателем денежных и других ценных призов. А также, с 1 мая по 31 декабря 2025 года стартовала акция «Байге», по итогам которой самый активный участник области может получить 100 тысяч тенге ежеквартально. Для участия в акциях необходимо скачать бесплатное мобильное приложение «Amian» из Appstore или Playmarket и зарегистрировать в нем фискальные чеки за товары и услуги. Участвуйте и выигрывайте с пользой!

Департамент государственных доходов
по Кызылординской области.

***

28.11.2025 ж. Теренозек кенті, Қонаев көшесі 8 ғимаратында сағат 11:00-да Солтүстік-Батыс Қоныс кен орны үшін атмосфераға ластанушы заттардың жол берілетін шығарындылары нормативтерінің жобасына, ҚОҚБ, ҚББ, ӨӘББ, ҚОҚШ қоғамдық тыңдау өтеді. Учаскенің географиялық координаттары және әсер ету аумағының географиялық координаттары - 45°83'11", 65°65'95". ZOOM платформасында бейнеконференция байланысы: <https://us05web.zoom.us/j/8076626849?pwd=aHYuelBkbndJM2lmV0tDjldz3Fwdz09&omn=87301670421>

Жеке конференция нөмірі: 807 662 6849. Кіру коды: 8mfrXh

Бастамашы: «Г алаз и Компания» ЖШС. БИН 051040000972, Қызылорда қ., Желтоқсан 12, Тел.: +7 (7242) 90–71–77

Әзірлеушілер: "Эко-Астана Нр" ЖШС, БИН 060940002386, Астана, р-н Есиль, ул.Сығанақ, 14/1, кв.10, 8(7172) 26-61-17. «Орда Проект Консалтинг» ЖШС, БИН 111240003333, Қызылорда қ. Жахаева 66/3, 8 708 155 3675.

Бирьңғай экологиялық порталға және жергілікті атқарушы органның ресми интернет-ресурсына сілтеме: <https://ndbecology.gov.kz/> және ЖАО веб-сайты <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat/activities/directions?lang=kz>

Жоспарланған шаралар туралы қосымша ақпарат алу үшін электрондық пошта мекенжайы мен телефон нөмірі: ordaproekt2011@mail.ru, 8(7242)23-03-35. Барлық ескертулер және/немесе ұсыныстар қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмей мерзімде қабылданады.

Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның электрондық поштасы мен пошталық мекенжайы: Қызылорда облысы бойынша экология Департаменті, kyzylorda-ecoder@ecogeo.gov.kz, Қызылорда қ., Желтоқсан көшесі, 124, тел: 8-(7242)-23-00-19. ЖАО электрондық поштасы мен пошталық мекенжайы: Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу Басқармасы, prd@korda.gov.kz, Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, N1, тел: 8- (7242) -60-53-62

***

28.11.2025 года по адресу: пос.Теренозек ул.Конаева 8 в 11:00 часов проводятся общественные слушания по проекту нормативов допустимых выбросов (НДВ) загрязняющих веществ в атмосферу для Северо-Западный Коныс ТОО «Г алаз и Компания», РООС, ПУО, ПЭК, ПМ.

Географические координаты участка и географические координаты территории воздействия - 45°83'11", 65°65'95". Ссылка на видеоконференц-связь на платформе ZOOM: <https://us05web.zoom.us/j/8076626849?pwd=aHYuelBkbndJM2lmV0tDjldz3Fwdz09&omn=87301670421>

Идентификатор конференции: 807 662 6849. Код: 8mfrXh

Инициатор: ТОО "Галаз и Компания", БИН 051040000972, г. Кызылорда ул. Желтоқсан 12, тел +7 (7242) 90–71–77.

Разработчики: ТОО "Эко-Астана Нр", БИН 060940002386, Астана, ул.Сығанақ, 14/1, кв.10, 8 (7172) 26-61-17.

ТОО «Орда Проект Консалтинг», БИН 111240003333, Қызылорда қ. Жахаева 66/3, 8 708 155 3675

Ссылка на Единый экологический портал и официальный интернет-ресурс местного исполнительного органа: <https://ndbecology.gov.kz/> и сайт МИО <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat/activities/directions?lang=ru>

Электронный адрес и номер телефона, по которым можно получить дополнительную информацию о намечаемой деятельности: ordaproekt2011@mail.ru, 8(7242)23-03-35. Все замечания или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний.

Электронный и почтовый адрес уполномоченного органа в области охраны окружающей среды: Департамент экологии по Кызылординской области: kyzylorda-ecoder@ecogeo.gov.kz, г.Кызылорда, улица Желтоқсан, №124, тел: 8-(7242)-23-00-19

Электронный и почтовый адрес МИО: Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Кызылординской области: prd@korda.gov.kz, г.Кызылорда, улица Бейбарыс Султан, № 1, тел: 8-(7242)-60-53-62

***

«САУТС-ОЙЛ» ЖШС ҚР Экологиялық кодексінің 96 бабына сәйкес 26.11.2025 ж. 10:30-да Қызылорда облысы, Жалағаш ауданы, Жалағаш а.о., Желтоқсан к-сі, 7 (мәдениет үйі ғимаратында) мекен-жайы бойынша 2026 жылға арналған Ақтау кен орны үшін жол берілетін шығарындылар нормативтерінің жобасы, Өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасы, Қалдықтарды басқару бағдарламасы, Табиғатты қорғау іс-шараларының жоспарына арналған ашық жиналыс түріндегі қоғамдық тыңдау өтетіндігін хабарлайды.

Қоғамдық тыңдаулар өткізу қағидаларының 1 тарау 8 тармағына сәйкес ұсыныстар мен ескертулерді жергілікті атқарушы орган қабылдайды: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz ақпараттық жүйе: <https://ndbecology.gov.kz/> ZoomКонференция: <https://us04web.zoom.us/j/74054635387?pwd=M1Dg9iMRZAXNdKhimjdn3sNSHm9lyX.1>

Конференция идентификаторы: 740 5463 5387. Кіру коды: fg83dt

Жергілікті атқарушы органның электрондық мекенжайы мен пошталық мекенжайы: Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу Басқармасы: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, №1, тел: 8-(7242)-60 -53-62.

Белгіленген қызметтің бастамашысы: «САУТС-ОЙЛ» ЖШС, ҚР, Түркістан облысы, Отырар ауданы, Жаңа Шілік ауылы, Қ. Мұнайтпасов көшесі, 21. БИН: 060440001855. Тел: +7 7252 98-21-15. Эл.пошта: PRESIDENT@SOUTH-OIL.COM

Жобаны жасақтаушы: «ОРДА-ЭкоМониторинг» ЖШС. ҚР, 120000, Қызылорда қаласы, Сырдария мөлтек ауданы, №20 үй, 39п. Тел. +7 777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

Бұрыштық нүктелердің координаттары: 46°26'35", 64°48'34".

***

ТОО «САУТС-ОЙЛ» в соответствии с требованиями ст.96 Экологического Кодекса РК, сообщает, что 26.11.2025 года в 10:30 по адресу Кызылординская область, Жалағашский район, Жалағашский с.о., ул. Желтоқсан 7 (здание дом культуры),состоятся общественные слушания в форме открытого собрания по «Проекту нормативов допустимых выбросов (НДВ) загрязняющих веществ в атмосферу для месторождения Ақтау, ПУО, ПЭК, ППМ на 2026 год». Согласно прил.1 п.8 правил проведения общественных слушаний предложения и замечания принимает местный исполнительный орган: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz и информационная система: <https://ndbecology.gov.kz/> ZoomКонференция: <https://us04web.zoom.us/j/74054635387?pwd=M1Dg9iMRZAXNdKhimjdn3sNSHm9lyX.1> Идентификатор конференции: 740 5463 5387. Код доступа: fg83dt

Электронный адрес и почтовый адрес местного исполнительного органа: Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Кызылординской области: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz г. Кызылорда, улица Бейбарыс Султан, № 1, тел: 8-(7242)-60-53-62.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «САУТС-ОЙЛ», РК, Туркестанская область, Отарский район, село Жана Шилик, ул. К. Мұнайтпасова, 21. БИН: 060440001855. Тел: +77073888686. Эл.адрес: PRESIDENT@SOUTH-OIL.COM

Исполнитель: ТОО «ОРДА-ЭкоМониторинг». РК, 120000, город Кызылорда, мкр-н. Сырдария, дом №20, кв. 39. Тел. +7 777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

Координаты угловых точек: 46°26'35", 64°48'34".

***

«САУТС-ОЙЛ» ЖШС ҚР Экологиялық кодексінің 96 бабына сәйкес 27.11.2025 ж. 10:30-да Қызылорда облысы, Сырдария ауданы, Теренозек а. о., Теренозек к-сі, 9Б ғимаратында 2026 жылға арналған Шығыс Ақшабулақ кен орны үшін жол берілетін шығарындылар нормативтерінің жобасы, Өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасы, Қалдықтарды басқару бағдарламасы, Табиғатты қорғау іс-шараларының жоспарына арналған ашық жиналыс түріндегі қоғамдық тыңдау өтетіндігін хабарлайды.

Қоғамдық тыңдаулар өткізу қағидаларының 1 тарау 8 тармағына сәйкес ұсыныстар мен ескертулерді жергілікті атқарушы орган қабылдайды: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz ақпараттық жүйе: <https://ndbecology.gov.kz/> ZoomКонференция: <https://us04web.zoom.us/j/76604108806?pwd=u0ANKT1OS0JlaQJTJUDcZmdxwml3xH.1>

Конференция идентификаторы: 797 2956 5877. Кіру коды: Ху9WD3

Жергілікті атқарушы органның электрондық мекенжайы мен пошталық мекенжайы: Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу Басқармасы: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, №1, тел: 8-(7242)-60 -53-62.

Белгіленген қызметтің бастамашысы: «САУТС-ОЙЛ» ЖШС, ҚР, Түркістан облысы, Отырар ауданы, Жаңа Шілік ауылы, Қ. Мұнайтпасов көшесі, 21

БИН: 060440001855. Тел: +7 7252 98-21-15. Эл.пошта: PRESIDENT@SOUTH-OIL.COM

Жобаны жасақтаушы: «ОРДА-ЭкоМониторинг» ЖШС. ҚР, 120000, Қызылорда қаласы, Сырдария мөлтек ауданы, №20 үй, 39п. Тел. +7777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

Бұрыштық нүктелердің координаттары: 46°40'00", 64°40'00".

***

ТОО «САУТС-ОЙЛ» в соответствии с требованиями ст.96 Экологического Кодекса РК, сообщает, что 27.11.2025 года в 10:30 по адресу Кызылординская область, Сырдарьинский район, Теренозекский с.о., с.Теренозек, ул. Кунаева 9Б, состоятся общественные слушания в форме открытого собрания по «Проекту нормативов допустимых выбросов (НДВ) загрязняющих веществ в атмосферу для месторождения Восточный Ақшабулак, ПУО, ПЭК, ППМ на 2026 год». Согласно прил.1 п.8 правил проведения общественных слушаний предложения и замечания принимает местный исполнительный орган: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz и информационная система: <https://ndbecology.gov.kz/> ZoomКонференция: <https://us04web.zoom.us/j/79729565877?pwd=vYAEjwrStYdAgJ4sOSGRjW03iRMiQ.1>

Идентификатор конференции: 797 2956 5877. Код доступа: Ху9WD3

Электронный адрес и почтовый адрес местного исполнительного органа: Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Кызылординской области: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz г. Кызылорда, улица Бейбарыс Султан, № 1, тел: 8-(7242)-60-53-62.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «САУТС-ОЙЛ», РК, Туркестанская область, Отарский район, село Жана Шилик, ул. К. Мұнайтпасова, 21

БИН: 060440001855. Тел: +77073888686. Эл.адрес: PRESIDENT@SOUTH-OIL.COM

Исполнитель: ТОО «ОРДА-ЭкоМониторинг». РК, 120000, город Кызылорда, мкр-н. Сырдария, дом №20, кв. 39. Тел. +7 777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

Координаты угловых точек: 46°40'00", 64°40'00".

***

«САУТС-ОЙЛ» ЖШС ҚР Экологиялық кодексінің 96 бабына сәйкес 26.11.2025 ж. 11:00-де Қызылорда облысы, Жалағаш ауданы, Жалағаш а.о., Желтоқсан к-сі, 7 (мәдениет үйі ғимаратында) мекен-жайы бойынша 2026 жылға арналған Оңтүстік-Батыс Қарабулақ кен орны үшін жол берілетін шығарындылар нормативтерінің жобасы, Өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасы, Қалдықтарды басқару бағдарламасы, Табиғатты қорғау іс-шараларының жоспарына арналған ашық жиналыс түріндегі қоғамдық тыңдау өтетіндігін хабарлайды.

Қоғамдық тыңдаулар өткізу қағидаларының 1 тарау 8 тармағына сәйкес ұсыныстар мен ескертулерді жергілікті атқарушы орган қабылдайды: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz ақпараттық жүйе: <https://ndbecology.gov.kz/> ZoomКонференция: <https://us04web.zoom.us/j/77878343521?pwd=wAQ7pixbb2dNbYtC2lrfW0hHSL2d8b.1>

Конференция идентификаторы: 778 7834 3521. Кіру коды: A5tBDG

Жергілікті атқарушы органның электрондық мекенжайы мен пошталық мекенжайы: Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу Басқармасы: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, №1, тел: 8-(7242)-60 -53-62.

Белгіленген қызметтің бастамашысы: «САУТС-ОЙЛ» ЖШС, ҚР, Түркістан облысы, Отырар ауданы, Жаңа Шілік ауылы, Қ. Мұнайтпасов көшесі, 21

БИН: 060440001855. Тел: +7 7252 98-21-15. Эл.пошта: PRESIDENT@SOUTH-OIL.COM

Жобаны жасақтаушы: «ОРДА-ЭкоМониторинг» ЖШС

ҚР, 120000, Қызылорда қаласы, Сырдария мөлтек ауданы, №20 үй, 39п.

Тел. +7777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

Бұрыштық нүктелердің координаттары: 46°40'00", 64°40'00".

***

«САУТС-ОЙЛ» ЖШС ҚР Экологиялық кодексінің 96 бабына сәйкес 27.11.2025 ж. 10:00-де Қызылорда облысы, Сырдария ауданы, Теренозек а. о., Теренозек а., Қонаев к-сі, 9Б ғимаратында 2026 жылға арналған Ақтау кен орны үшін жол берілетін шығарындылар нормативтерінің жобасы, Өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасы, Қалдықтарды басқару бағдарламасы, Табиғатты қорғау іс-шараларының жоспарына арналған ашық жиналыс түріндегі қоғамдық тыңдау өтетіндігін хабарлайды.

Қоғамдық тыңдаулар өткізу қағидаларының 1 тарау 8 тармағына сәйкес ұсыныстар мен ескертулерді жергілікті атқарушы орган қабылдайды: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz ақпараттық жүйе: <https://ndbecology.gov.kz/> ZoomКонференция: <https://us04web.zoom.us/j/76604108806?pwd=u0ANKT1OS0JlaQJTJUDcZmdxwml3xH.1>

Конференция идентификаторы: 766 0410 8806. Кіру коды: LEUdA6

Жергілікті атқарушы органның электрондық мекенжайы мен пошталық мекенжайы: Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу Басқармасы: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, №1, тел: 8-(7242)-60 -53-62.

Белгіленген қызметтің бастамашысы: «САУТС-ОЙЛ» ЖШС, ҚР, Түркістан облысы, Отырар ауданы, Жаңа Шілік ауылы, Қ. Мұнайтпасов көшесі, 21

БИН: 060440001855. Тел: +7 7252 98-21-15. Эл.пошта: PRESIDENT@SOUTH-OIL.COM

Жобаны жасақтаушы: «ОРДА-ЭкоМониторинг» ЖШС.

ҚР, 120000, Қызылорда қаласы, Сырдария мөлтек ауданы, №20 үй, 39п.

Тел. +7777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

Бұрыштық нүктелердің координаттары: 46°26'35", 64°48'34".

***

ТОО «САУТС-ОЙЛ» в соответствии с требованиями ст.96 Экологического Кодекса РК, сообщает, что 27.11.2025 года в 10:00 по адресу Кызылординская область, Сырдарьинский район, Теренозекский с.о., с.Теренозек, ул. Кунаева 9Б, состоятся общественные слушания в форме открытого собрания по «Проекту нормативов допустимых выбросов (НДВ) загрязняющих веществ в атмосферу для месторождения Ақтау, ПУО, ПЭК, ППМ на 2026 год». Согласно прил.1 п.8 правил проведения общественных слушаний предложения и замечания принимает местный исполнительный орган: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz и информационная система: <https://ndbecology.gov.kz/> ZoomКонференция: <https://us04web.zoom.us/j/76604108806?pwd=u0ANKT1OS0JlaQJTJUDcZmdxwml3xH.1>

Идентификатор конференции: 766 0410 8806. Код доступа: LEUdA6

Электронный адрес и почтовый адрес местного исполнительного органа: Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Кызылординской области: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz г. Кызылорда, улица Бейбарыс Султан, № 1, тел: 8-(7242)-60-53-62.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «САУТС-ОЙЛ», РК, Туркестанская область, Отарский район, село Жана Шилик, ул. К. Мұнайтпасова, 21

БИН: 060440001855. Тел: +77073888686. Эл.адрес: PRESIDENT@SOUTH-OIL.COM

Исполнитель: ТОО «ОРДА-ЭкоМониторинг». РК, 120000, город Кызылорда, мкр-н. Сырдария, дом №20, кв. 39. Тел. +7 777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

Координаты угловых точек: 46°26'35", 64°48'34".

***

«САУТС-ОЙЛ» ЖШС ҚР Экологиялық кодексінің 96 бабына сәйкес 27.11.2025 ж. 11:00-де Қызылорда облысы, Сырдария ауданы, Теренозек а. о., Теренозек а., Қонаев к-сі, 9Б ғимаратында 2026 жылға арналған Кенлік кен орны үшін жол берілетін шығарындылар нормативтерінің жобасы, Кенлік кен орны үшін жол берілетін төгінділер нормативтерінің жобасы, Өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасы, Қалдықтарды басқару бағдарламасы, Табиғатты қорғау іс-шараларының жоспарына арналған ашық жиналыс түріндегі қоғамдық тыңдау өтетіндігін хабарлайды.

Қоғамдық тыңдаулар өткізу қағидаларының 1 тарау 8 тармағына сәйкес ұсыныстар мен ескертулерді жергілікті атқарушы орган қабылдайды: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz ақпараттық жүйе: <https://ndbecology.gov.kz/> ZoomКонференция: <https://us04web.zoom.us/j/78605001036?pwd=43LyBKw7fM52aqIfEjOz4xngZ3bhBg.1>

Конференция идентификаторы: 786 0500 1036. Кіру коды: eejH5P

Жергілікті атқарушы органның электрондық мекенжайы мен пошталық мекенжайы: Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу Басқармасы: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, №1, тел: 8-(7242)-60 -53-62.

Белгіленген қызметтің бастамашысы: «САУТС-ОЙЛ» ЖШС, ҚР, Түркістан облысы, Отырар ауданы, Жаңа Шілік ауылы, Қ. Мұнайтпасов көшесі, 21

БИН: 060440001855. Тел: +7 7252 98-21-15. Эл.пошта: PRESIDENT@SOUTH-OIL.COM

Жобаны жасақтаушы: «ОРДА-ЭкоМониторинг» ЖШС. ҚР, 120000, Қызылорда қаласы, Сырдария мөлтек ауданы, №20 үй, 39п. Тел. +7777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

Бұрыштық нүктелердің координаттары: 46°30'00", 64°50'00".

***

ТОО «САУТС-ОЙЛ» в соответствии с требованиями ст.96 Экологического Кодекса РК, сообщает, что 27.11.2025 года в 11:00 по адресу Кызылординская область, Сырдарьинский район, Теренозекский с.о., с.Теренозек, ул. Кунаева 9Б, состоятся общественные слушания в форме открытого собрания по «Проекту нормативов допустимых выбросов (НДВ) загрязняющих веществ в атмосферу для месторождения Кенлык, ПУО, ПЭК, ППМ на 2026 год». Согласно прил.1 п.8 правил проведения общественных слушаний предложения и замечания принимает местный исполнительный орган: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz и информационная система: <https://ndbecology.gov.kz/> ZoomКонференция: <https://us04web.zoom.us/j/78605001036?pwd=43LyBKw7fM52aqIfEjOz4xngZ3bhBg.1>

Идентификатор конференции: 786 0500 1036. Код доступа: eejH5P

Электронный адрес и почтовый адрес местного исполнительного органа: Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Кызылординской области: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz г. Кызылорда, улица Бейбарыс Султан, № 1, тел: 8-(7242)-60-53-62.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «САУТС-ОЙЛ», РК, Туркестанская область, Отарский район, село Жана Шилик, ул. К. Мұнайтпасова, 21

БИН: 060440001855. Тел: +77073888686. Эл.адрес: PRESIDENT@SOUTH-OIL.COM

Исполнитель: ТОО «ОРДА-ЭкоМониторинг». РК, 120000, город Кызылорда, мкр-н. Сырдария, дом №20, кв. 39. Тел. +7 777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

Координаты угловых точек: 46°30'00", 64°50'00".

***

«САУТС-ОЙЛ» ЖШС ҚР Экологиялық кодексінің 96 бабына сәйкес 26.11.2025 ж. 11:30-да Қызылорда облысы, Жалағаш ауданы, Жалағаш а.о., Желтоқсан к-сі, 7 (мәдениет үйі ғимаратында) мекен-жайы бойынша 2026 жылға арналған Кенлік кен орны үшін жол берілетін шығарындылар нормативтерінің жобасы, Кенлік кен орны үшін жол берілетін төгінділер нормативтерінің жобасы, Өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасы, Қалдықтарды басқару бағдарламасы, Табиғатты қорғау іс-шараларының жоспарына арналған ашық жиналыс түріндегі қоғамдық тыңдау өтетіндігін хабарлайды.

Қоғамдық тыңдаулар өткізу қағидаларының 1 тарау 8 тармағына сәйкес ұсыныстар мен ескертулерді жергілікті атқарушы орган қабылдайды: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz ақпараттық жүйе: <https://ndbecology.gov.kz/> ZoomКонференция: <https://us04web.zoom.us/j/78992607469?pwd=gjMNB3tlaRU5absru6OUuOtpfeJcdw.1>

Конференция идентификаторы: 789 9260 7469. Кіру коды: xjWaM7

Жергілікті атқарушы органның электрондық мекенжайы мен пошталық мекенжайы: Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу Басқармасы: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, №1, тел: 8-(7242)-60 -53-62.

Белгіленген қызметтің бастамашысы: «САУТС-ОЙЛ» ЖШС, ҚР, Түркістан облысы, Отырар ауданы, Жаңа Шілік ауылы, Қ. Мұнайтпасов көшесі, 21

БИН: 060440001855. Тел: +7 7252 98-21-15. Эл.пошта: PRESIDENT@SOUTH-OIL.COM

Жобаны жасақтаушы: «ОРДА-ЭкоМониторинг» ЖШС. ҚР, 120000, Қызылорда қаласы, Сырдария мөлтек ауданы, №20 үй, 39 п. Тел. +7777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

Бұрыштық нүктелердің координаттары: 46°30'00", 64°50'00".

***

ТОО «САУТС-ОЙЛ» в соответствии с требованиями ст.96 Экологического Кодекса РК, сообщает, что 26.11.2025 года в 11:30 по адресу Кызылординская область, Жалағашский район, Жалағашский с.о., ул. Желтоқсан 7 (здание дом культуры),состоятся общественные слушания в форме открытого собрания по «Проекту нормативов допустимых выбросов (НДВ) загрязняющих веществ в атмосферу для месторождения Кенлык, проект нормативов допустимых выбросов (НДС) загрязняющих веществ в атмосферу для месторождения Кенлык, ПУО, ПЭК, ППМ на 2026 год». Согласно прил.1 п.8 правил проведения общественных слушаний предложения и замечания принимает местный исполнительный орган: prd@korda.gov.kz, a.koszhanova@korda.gov.kz и информационная система: <https://ndbecology.gov.kz/>

В АЛМАТЫ ПЛАНИРУЮТ СОКРАТИТЬ ЗАГРЯЗНЕНИЕ ВОЗДУХА ВДВОЕ К 2028 ГОДУ

В Алматы представили программу развития мегаполиса, основанную на пяти приоритетных направлениях, передает корреспондент агентства Kazinform.

Ключевыми направлениями станут развитие транспортной системы и улучшение экологии. Уже начата реализация программы развития сети скоростных автобусных маршрутов BRT протяженностью 100 километров. Это позволит увеличить пассажиропоток на общественном транспорте вдвое и повысить среднюю скорость движения на 15%. Параллельно начнется строительство линий LRT и прокладка более 20 километров новых веток метро, чтобы сделать городскую мобильность быстрее и удобнее.

Особое внимание уделено экологической трансформации. Алматы внедрит зоны с низким уровнем выбросов, а ТЭЦ-2 и ТЭЦ-3 переведут на природный газ.

Также начато строительство первого в

Казахстане завода по энергетической утилизации отходов. Завод будет перерабатывать до 2 тысяч тонн мусора в сутки и вырабатывать до 60 МВт электроэнергии в год.

- Комплексная реализация этих мер позволит к 2028 году в два раза снизить уровень загрязнения воздуха в Алматы, - заверили в акимате.

Ранее мы показали, как в течение дня меняется качество воздуха в Алматы. По данным онлайн-дашбордов, воздух в Алматы чище под утро, а вечером показатели загрязнения резко растут.

Ранее заместитель акима Алматы Алмасхан Сматаев сообщил, что в прошлом году 189 тысяч тонн загрязняющих веществ было зафиксировано в Алматы. Согласно статистике, выбросы от автомобилей составляют 112 тысяч тонн или 60% выбросов.

По материалам К.Абдирайым, inform.kz, фото: акимат Алматы.

УЧЁНЫЕ СОЗДАЛИ ПЕРВУЮ В МИРЕ ДВУХКАТИОННУЮ БАТАРЕЮ

Разработчики из Университета Лимерика (Ирландия) представили первую в мире полноценную «двухкатионную» батарею, способную одновременно использовать ионы натрия, и ионы лития - идея, призванная объединить преимущества обеих химий и устранить их слабые стороны.

Обычные натрий-ионные батареи уже давно воспринимаются как более доступная и экологичная альтернатива литий-ионным: натрий в природе распространён шире, он дешевле, но его энергетическая плотность и стабильность уступают литий-ионным системам. Новый подход предполагает, что натрий остаётся «основным игроком», а литий исполняет роль «усилителя ёмкости».

По версии авторов, в их системе литий и натрий работают совместно: литий действует словно внутренний «бустер», позволяя существенно повысить плотность энергии и общую ёмкость батареи, при этом сохраняя долгосрочную устойчивость и способность выдерживать многократные циклы заряда-разряда.

Ассоциированный профессор Хью Гиней, одно из руководящих лиц проекта, отметил, что «впервые мы показали, что натрий-ионные батареи могут быть «суперзаряжены», если сочетать натрий и литий в натрий-доминантном двойном электролите».

Постдоктор Сайед Абдул Ахад, который

провёл экспериментальную работу под руководством Гиней, пояснил, что введение двух катионов - лития и натрия - фактически удваивает ёмкость батареи, которая иначе была бы ниже в типичной натрий-ионной конструкции.

По данным ученых, новая батарея выдерживает до 1000 циклов заряда-разряда, что делает её потенциально пригодной для приложений, требующих длительной эксплуатации - например, в электромобилях и портативной электронике.

Исследователи делают ставку и на экологический аспект: сочетание натрия и лития может сократить зависимость от дорогостоящих и экологически проблемных материалов, таких как кобальт, часто используемый в современных электродах.

В будущем команда планирует изучать другие сочетания ионов - например, литий-магний или калий-литий, а также экспериментировать с новыми материалами анода, включая силикон.

Если такой подход заработает в промышленных масштабах, это может открыть новую страницу в энергетической технике: батареи с большей эффективностью, ресурсом и меньшей экологической нагрузкой.

По материалам pia.eso, фото: А.Плейс / Университет Лимерика.

АДМИНИСТРИРОВАНИЕ КОСВЕННЫХ НАЛОГОВ В РАМКАХ ЕАЭС С 01.01.2026 Г. В СРАВНЕНИИ С ДЕЙСТВУЮЩИМ НАЛОГОВЫМ КОДЕКСОМ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Департамент государственных доходов по Кызылординской области предлагает вниманию читателей информацию об изменениях в области применения налогового законодательства, которые ожидают налогоплательщиков, которые ведут внешнеэкономические торговые операции со странами, входящими в Евразийский экономический союз. С 1 января 2026 года вступает в силу Налоговый кодекс Республики Казахстан (далее - НК РК) от 18.07.2025 года.

Осуществляемое органами государственных доходов администрирование косвенных налогов, взимаемых в ходе взаимной торговли между государствами - членами Евразийского экономического союза (далее - ЕАЭС), претерпит ряд нижеприведенных изменений и дополнений в связи с принятием нового НК РК.

Во-первых, с 1 января 2026 года ставка НДС составит 16%;

Во-вторых, товары, ввезенные из государств - членов ЕАЭС и принятые на бухгалтерский учет в декабре 2025 года, до 20 января 2026 года включительно должны оплачивать НДС ЕАЭС по ставке 12%.

Перечислим статьи, имеющие отношения к регулированию администрирования косвенных налогов в рамках ЕАЭС, которые кроме смены нумерации, изменениям и дополнениям не подверглись их воле 1. Статья нового НК РК 513 (статья 439 действующего НК РК) «Объекты налогообложения, определение облагаемого оборота»;

2. Статья 514 (440) «Определение оборота по реализации товаров, работ, услуг и облагаемого импорта в ЕАЭС»;

3. Статья 516 (442) «Дата совершения оборота по реализации товаров, работ, услуг, облагаемого импорта»;

4. Статья 517 (443) «Определение размера облагаемого оборота при экспорте товаров»;

5. Статья 520 (446) «Экспорт товаров в ЕАЭС»;

6. Статья 524 (450) «Срок переработки давальческого сырья»;

7. Статья 524 (450) «Порядок отнесения в зачет сумм налога на добавленную стоимость в ЕАЭС»;

8. Статья 527 (453) «Счет-фактура»;

9. Статья 528 (454) «Особенности определения плательщиков налога на добавленную стоимость при импорте товаров»;

10. Статья 529 (455) «Особенности исчисления налога на добавленную стоимость при импорте товаров на территорию Республики Казахстан по договорам комиссии (поручения) с территорий государств - членов ЕАЭС»;

11. Статья 532 (458) «Отзыв заявления о ввозе товаров и уплате косвенных налогов при импорте товаров в Евразийском экономическом союзе»;

12. Статья 533 (459) «Порядок корректировки сумм налога на добавленную стоимость, уплаченного при импорте товаров».

Теперь перейдем к изменениям и дополнениям. Контроль за соблюдением порядка оформления сопроводительных накладных на товары

В новом НК РК данный контроль регулируется статьей 179. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 176 действующего НК РК, за исключением подпункта 2) пункта 2, в котором из обязательства по оформлению сопроводительных накладных на товары исключено обязательство по оформлению сопроводительных накладных на товары при ввозе товаров в РК с территории государств, не являющихся членами Евразийского экономического союза.

Прослеживаемость оборота товаров, ввезенных на таможенную территорию Евразийского экономического союза. В новом НК РК данные нормы регулируются статьей 180. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 176-1 действующего НК РК, за исключением:

в п.1 статьи в новом НК РК отсутствует формулировка: «в соответствии с международным договором, ратифицированным Республикой Казахстан»;

в п.3 статьи отсутствует формулировка: «ратифицированным Республикой Казахстан» и словосочетание «а также»;

п.3 статьи разбит на два подпункта. В подпункт 2) добавлена принципиальная уточняющая формулировка: При этом электронный счет-фактура по товарам, при перемещении которых требуется оформление сопроводительной накладной на товары, выписывается на основе сопроводительной накладной на товары;

в п.4 статьи формулировка «ратифицированного Республики Казахстан» исключена;

в п.5 статьи формулировка «уполномоченный орган» заменена на формулировку «налоговый орган»; формулировка «ратифицированного Республики Казахстан» исключена.

Уплата налога на добавленную стоимость, на импортируемые товары на территорию Республики Казахстан с территории государств - членов Евразийского экономического союза методом зачета

В новом НК РК данные нормы регулируются статьей 509. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 428-1 действующего НК РК, за исключением:

В п.1 нового НК из уплаты НДС на импортируемые на территорию РК с территории стран ЕАЭС методом зачёта исключены «пестициды»; уточнено применение термина «запасные части» - под зачёт подпадает ввоз запасных частей к сельскохозяйственной технике, грузовому подвижному составу автомобильного транспорта, вертолетам и самолетам, морским судам, локомотивам железнодорожным и вагонам.

Перечень товаров, подпадающих под зачёт, и порядок его формирования утверждаются Правительством Республики Казахстан, а не «определяются уполномоченным органом в области налоговой политики». В подпункт 1) п.2 добавлена формулировка «или передача в международный финансовый лизинг». В п.5 изменена и дополнена формулировка второго абзаца: вместо общего срока нарушения условий метода зачёта в течение пяти лет с даты ввоза любых товаров на территорию Республики Казахстан (статья 482-1) действует срок нарушения обязательного периода использования требований метода зачёта. Обязательным периодом использования ввезенных товаров является срок с даты ввоза товаров на территорию Республики Казахстан: пять лет - по импортируемым товарам (за исключением сельскохозяйственной птицы); 18 месяцев - по сельскохозяйственной птице.

В этом же пункте формулировка «вынужденный забой животных» дополнена словами «и (или) реализация мяса и мясных продуктов, полученных в результате такого забоя, или убой (падёж) таких животных в пределах норм естественной убицы».

Глава 52 Особенности обложения НДС при экспорте и импорте товаров, выполнении работ, оказании услуг в ЕАЭС

Общие положения

В новом НК РК данные нормы регулируются статьей 511. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 437 действующего НК РК, за исключением: в последнем абзаце п.1 изменена формулировка расчёта валюты: с «стоимости товаров, работ, услуг в иностранной валюте пересчитывается в тенге по рыночному курсу обмена валюты, определенному в последний рабочий день, предшествующий дате совершения оборота по реализации товаров, работ, услуг в иностранной валюте пересчитывается в тенге по официальному курсу валюты, установленному на дату совершения оборота по реализации товаров, работ, услуг, облагаемого импортом».

Плательщики налога на добавленную стоимость в ЕАЭС

В новом НК РК данные нормы регулируются статьей 512. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 438 действующего НК РК, за исключением: в подпункте 2) нового НК: изменена формулировка с «медиаторы, импортирующие товары в целях осуществления деятельности медиатора» на «профессиональной деятельности медиатора».

Определение размера облагаемого импорта

В новом НК РК данные нормы регулируются статьей 518. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 444 действующего НК РК, за исключением: в п.2 расширено и уточнено понятие минимальных цен; уполномоченный орган по товарам определяет товары, включенные в перечень отдельных видов товаров, в отношении которых применяется минимальный уровень цен (в настоящее время КГД), уполномоченный орган в области регулирования торговой деятельности утверждает перечень

товаров МУЦ. Также внесены дополнения, касающиеся действий НП и налогового органа при выявлении декларирования цены на товары, ниже установленных МУЦ, а именно:

Минимальный уровень цен определяется уполномоченным органом по товарам, включенным в перечень отдельных видов товаров, в отношении которых применяется минимальный уровень цен, в соответствии с порядком определения минимального уровня цен. Перечень отдельных видов товаров, в отношении которых применяется минимальный уровень цен, а также порядок определения минимального уровня цен утверждаются уполномоченным органом по согласованию с уполномоченным органом в области регулирования торговой деятельности.

При заявлении стоимости по импортируемому товару, включенному в перечень отдельных видов товаров, в отношении которых применяется минимальный уровень цен, ниже установленного минимального уровня цен налогоплательщик обязан уплатить налог с учетом разницы указанных сумм по ставке, установленной пунктом 1 статьи 503 настоящего Кодекса, в срок, предусмотренный статьей 530 настоящего Кодекса.

При выявлении налоговым органом несоблюдения налогоплательщиком требования, установленного частью шестой настоящей статьи, сумма разницы между минимальным уровнем цены и суммой заявленной стоимости импортированного товара, включенного в перечень отдельных видов товаров, в отношении которых применяется минимальный уровень цен, начисляется на лицевой счет в соответствии с порядком ведения лицевого счета.

Подтверждение экспорта товаров

В новом НК РК данные нормы регулируются статьей 521. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 447 действующего НК РК, за исключением наименования стороннего уполномоченного органа в области авторского права подпункта 4) п.1 (не имеет принципиального значения). Обороты и импорт, освобожденные от налога на добавленную стоимость в Евразийском экономическом союзе

В новом НК РК данные нормы регулируются статьей 525. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 451 действующего НК РК, за исключением: подпункта 3) п.2 статьи 451 действующего НК РК «3) сырья и (или) материалов в рамках инвестиционного контракта при одновременном соответствии следующим условиям:

сырье и (или) материалы включены в перечень сырья и (или) материалов, импорт которых освобождается от налога на добавленную стоимость в рамках инвестиционного контракта, утвержденного уполномоченным государственным органом по инвестициям по согласованию с центральным уполномоченным органом по государственному планированию и центральным уполномоченным органом по бюджетному планированию; ввезенные сырье и (или) материалы будут использованы плательщиком налога на добавленную стоимость в пределах срока исковой давности исключительных при осуществлении деятельности в рамках инвестиционного контракта.

Освобождение от налога на добавленную стоимость импорта сырья и (или) материалов в рамках инвестиционного контракта предоставляется юридическим лицам Республики Казахстан на срок в течение пяти последовательных лет, начиная с 1 числа месяца, в котором введены в эксплуатацию фиксированные активы, предусмотренные в рабочей программе, являющейся приложением к инвестиционному контракту, заключенному в соответствии с законодательством Республики Казахстан в сфере предпринимательства. В случае, если рабочей программой предусматривается ввод двух и более фиксированных активов, исчисление срока освобождения от уплаты налога на добавленную стоимость импорта сырья и (или) материалов в рамках инвестиционного контракта производится начиная с 1 числа месяца, в котором введен в эксплуатацию первый фиксированный актив по рабочей программе.

В случае нарушения в течение пяти лет с даты принятия налогоплательщиком на учет импортированных товаров требований, установленных настоящим подпунктом, налог на добавленную стоимость по импортируемому сырью и (или) материалам подлежит уплате с начислением пени со срока, установленного для уплаты налога на добавленную стоимость на импортируемые товары при их ввозе, в порядке и размере, которые определены налоговым законодательством Республики Казахстан», который исключён в статье 525 полностью. При этом подпункт 3) п.2 статьи 525 нового НК РК совпадает с подпунктом 3) п.2 статьи 451 действующего НК РК. Порядок исчисления и уплаты налога на добавленную стоимость при импорте товаров в ЕАЭС

В новом НК РК данные нормы регулируются статьей 530. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 456 действующего НК РК, за исключением: в подпункте 1) п.2 изменена формулировка с «законодательством Республики Казахстан о банках и банковской деятельности» на «банковским законодательством Республики Казахстан»; в пункте 2 исключён последний абзац: «Форма заявления о ввозе товаров и уплате косвенных налогов, правила ее заполнения и представления утверждаются уполномоченным органом». Порядок исчисления и уплаты налога на добавленную стоимость при экспорте товаров в Евразийском экономическом союзе

В новом НК РК данные нормы регулируются статьей 531. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 457 действующего НК РК, за исключением: в п.1 нового НК исключена формулировка: «по форме, установленной уполномоченным органом»; в п.2 изменена формулировка с «Начисление указанных в настоящем пункте сумм налога на добавленную стоимость производится налоговым органом в порядке, определенном уполномоченным органом» на «Порядок начисления налоговым органом указанных в настоящем пункте сумм налога на добавленную стоимость устанавливается в порядке ведения лицевых счетов».

Плательщики (акцизов)

В новом НК РК данные нормы регулируются статьей 535. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 461 действующего НК РК, за исключением: в статье 535 НК расширен перечень физических лиц, которые обязаны оплачивать акциз при импорте товаров. В п.2 дополнен подпунктом 2): «физические лица: ... импортирующие подакцизные товары, указанные в подпункте 10) части первой статьи 536 настоящего Кодекса, на территорию Республики Казахстан с территории государств - членов ЕАЭС и (или) государств, не являющихся членами ЕАЭС, а также приобретающие подакцизные товары, указанные в подпункте 10) части первой статьи 536 настоящего Кодекса», а именно: «10) автомобили легковые, стоимость приобретения которых составляет 18 000-кратный МРП, действующий на 1 января соответствующего финансового года, и выше; суда, стоимость приобретения которых составляет 24 000 - кратный МРП, действующий на 1 января соответствующего финансового года, и выше;

воздушные суда, стоимость приобретения которых составляет 24 000 - кратный МРП, действующий на 1 января соответствующего финансового года, и выше».

Перечень подакцизных товаров

В новом НК РК данные нормы регулируются статьей 536. Формулировки и смысл статьи сохранены согласно редакции статьи 462 действующего НК РК, за исключением: в статье 536 из подпункта 4) исключены «никотиносодержащие жидкости для использования в электронных сигаретах» ввиду их полного запрета в РК; добавлены подпункты 9) энергетические напитки, 10) в который вошли так называемые «предметы роскоши», указанные в пояснении к статье 535 нового НК РК. А также выросли ставки акцизов на некоторые виды подакцизных товаров, которые присутствовали в статье 462 действующего НК РК.

Уважаемые налогоплательщики, в территориальных управлениях Департамента государственных доходов по Кызылординской области имеется сравнительная таблица обоих кодексов, касающаяся администрирования косвенных налогов в рамках ЕАЭС, составленная управлением администрирования НДС в рамках ЕАЭС ДГД по Кызылординской области, которую вы можете получить, изучить и применять на практике при вступлении в силу нового НК РК.

К. ДУРМЕНБАЕВ,
Руководитель УА НДС в рамках ЕАЭС.

ЭКОЖАҢАЛЫҚТАР

ЭКОНОВОСТИ

ТРИ НОВЫХ БИОСФЕРНЫХ РЕЗЕРВАТА ВОШЛИ В СЕТЬ UNESCO

ТОО «КазЭкосистемс»

(гослицензия 01259 №0042510 от 25.09.2008 г.) представляет следующие виды услуг в области охраны окружающей среды:

1. Оказание консультационных услуг в области охраны окружающей среды
  2. Составление и содействие в подаче заявления о намеряемой деятельности в уполномоченный орган в области ООС
  3. Организация в проведении общественных слушаний
  4. Подготовка отчета о возможных воздействиях при оценке воздействия на окружающую среду
  5. Подготовка послепроектного анализа отчета о возможных воздействиях
  6. Составление заявления на получение экологического разрешения на воздействие, в том числе:
    - 6.1 Разработка проектов нормативов эмиссий (нормативы допустимых выбросов, нормативы допустимых сбросов)
    - 6.2 Составление программы управления отходами для I и II категории
    - 6.3 Составление паспорта опасного отхода
    - 6.4 Разработка программы производственного экологического контроля (ПЭК)
  7. Составление отчета производственного экологического контроля
  8. Разработка раздела «Охрана окружающей среды» в составе проектной документации при подготовке декларации для III и IV категории
  9. Подготовка и содействие в подаче декларации о воздействии на окружающую среду для III категории
  10. Составление проектов обоснования санитарно-защитной зоны (предварительная, окончательная)
  11. Составление квартальных отчетов, согласно условий экологического разрешения, статистических отчетов, налоговых отчетов по форме 870.00.
  12. Консультация и содействие в формировании пакета документов для получения лицензии для юридических лиц, занимающихся деятельностью по переработке, обезвреживанию, утилизации и (или) уничтожению опасных отходов.
- Наш адрес: г. Кызылорда, ул. Байтурсынова, 48.**
эл.адрес kazecosystems@mail.ru
тел. 8 7242 27 52 99

**Наш адрес: г. Кызылорда,
ул. Байтурсынова, 48.
эл.адрес kazecosystems@mail.ru
тел. 8 7242 27 52 99**

В ходе последней сессии Международной координационной сети биосферных резерватов UNESCO были включены три новые территории - одна в Индонезии, одна в Анголе и одна в Исландии - что расширяет охрану экосистем и усиливает биосферный охват на разных континентах.

В Индонезии новым биосферным резервом стала заповедная зона Сулавеси. По данным UNESCO, она характеризуется особенно высоким биологическим разнообразием: здесь находятся виды, которые не встречаются ни в каких других частях планеты. Для данной территории важна роль охраны коралловых рифов, мангровых лесов и прибрежных экосистем.

В Африке - в Анголе, резерватом признана территория Читандела-Чифу. Эта область включает обширные части саванны, лесов и речных систем, а также проживание значительного числа эндемичных видов. UNESCO отмечает, что местные сообщества уже связаны с охраняемыми инициативами, и включение в сеть биосферных резерватов должно помочь синхронизировать усилия в управлении ресурсами и устойчивом развитии.

В Истанбул, где ландшафты уже хорошо изучены, новым биосферным резервом стала территория, охватывающая геотермальные зоны и вулканические поля в центральной части острова. Это добавление призвано укрепить взаимосвязь между природными ландшафтами и научными исследованиями в области геологии, гидрологии и изменения климата.

Представитель UNESCO отметил, что включение этих территорий расширяет глобальное партнёрство по устойчивому управлению природными зонами.

- Мы приветствуем усилия правительства стран и местных сообществ по сохранению природных экосистем и надеемся, что это станет стимулом к более активным практикам устойчивого развития, - отметил он. В каждом из новых резерватов предстоит выстраивать систему зон - ядро, буфер и зона переходного использования, - где в ядре сохраняются наиболее чувствительные экосистемы, а в зонах переходного использования допустимы умеренные виды хозяйственной деятельности с учётом экологических ограничений.

Эксперты отмечают, что расширение сети биосферных резервов помогает не только сохранить биоразнообразие, но и служит площадкой для обмена знаниями между странами и регионами. В частности, для Индонезии это шанс привлечь больше научных проектов в морские области, для Анголы – усилить роль местных жителей в управлении землями, а для Исландии – интегрировать мониторинг климата и геотермальных ресурсов.

В будущем UNESCO намерено продолжать расширение сети, учитывая как природные, так и социально-экономические факторы. Ожидается, что новые резерватные территории станут местами сотрудничества учёных, местных жителей и властей, обеспечивая устойчивое развитие при сохранении экосистем и коренных ландшафтов.

По материалам pia.eso, фото: НИА "Экология".

ИНГАЛЯТОРЫ СПАСАЮТ МИЛЛИОНЫ ЖИЗНЕЙ, НО ВРЕДЯТ ПЛАНЕТЕ

Ингаляторы помогают миллионам людей с респираторными заболеваниями дышать легче, однако они оказывают заметное влияние на изменение климата. Исследование показало, что в США за последнее десятилетие газовые ингаляторы выбрасывали свыше 2 миллионов тонн CO₂-эквивалента ежегодно - это сопоставимо с выбросами примерно 530 тысяч автомобилей.

Главный источник загрязнения - пропеллент гидрофторуглерод (HFA), который в сотни и даже тысячи раз сильнее удерживает тепло, чем углекислый газ. В отличие от них, сухие порошковые и мягкие паровые ингаляторы не используют пропелленты и оказывают значительно меньший климатический эффект. Переход на такие устройства способен заметно сократить углеродный след.

Авторы исследования предлагают учитывать экологический фактор при назначении ингаляторов, чтобы снизить вред для климата без ущерба для здоровья пациентов.

По материалам gismeteo.ru,
фото: © Shutterstock/FOTODOM.

**Құрылтайшы -
Қызылорда
облыстық
«Сыр Табиғаты»
занды тұлғалар
Ассоциациясы**

Редактор
Акбота Абенова

**Газет Қазақстан
Республикасы
инвестициялар және
даму Министрлігі
байланыс,
ақпараттандыру және
Ақпарат Комитетінде
қайта тіркелген.**

Тіркеу куәлігі
№15905-Г, 25.03.2016ж.

**Жекеленген
авторлардың пікірі
редакция көзқарасын
білдірмейді,
қолжазбалар
қайтарылмайды.
«Сыр Табиғаты»
газетінде жарияланған
мақала көшіріліп
басылса, сілтеме
жасалуы міндетті.**

**Жарнама және
хабарландыру мәтіні
мен мазмұнына
редакция жауап
бермейді.**

**Газет редакцияның
компьютер
орталығында теріліп,
беттеліп, «ASU» баспа
үйі» ЖШС сенімгерлік
басқаруындағы
«Сыр медиа» ЖШС
баспаханасында
басылды.
Тел: 8(7242) 40-06-68**

**Газеттің басылу
сапасына баспахана
жауапты.**

**Офсеттік басылым.
Көлемі 2 баспа табақ.**

Жазылу индексс - 68116

**Редакцияның
мекен-жайы:
Қызылорда қаласы,
Қайнарбаев көшесі, №33.
Толық мәлімет алу үшін:
8-777-563-76-92
телефонына хабарласуға
болады.**

E-mail: svr.tabigatv@gmail.com

Басылым апта сайын жарық көреді

**Тапсырылыс
№ 1796**

Таралым 500

**ПРИОБРЕТАЙТЕ ПОДПИСКУ
И ПОЛУЧАЙТЕ СВЕЖИЕ
ВЫПУСКИ ГАЗЕТЫ ПО
ЭЛЕКТРОННОМУ АДРЕСУ**

syr.tabigaty@gmail.com
www.syrtabigaty.kz

**Наш адрес: г.Кызылорда, ул.Кайнарбаева, 33
+7 777 563 76 92**